

დავით აღმაშენებლის (პლენანოვის)

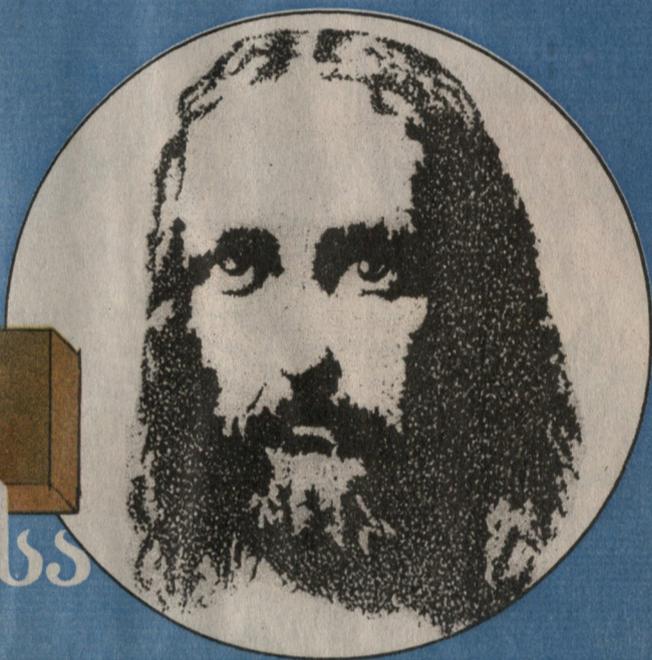
გამზირის ტრადიციათა ალორძინების საზოგადოების გაზეთი

საგაზეთო

№ 4(16) ❖ აპრილი
1999 წელი

ფასი 50 თეთრი

ბრწყინვალე აღდგომა მაცხოვრისა

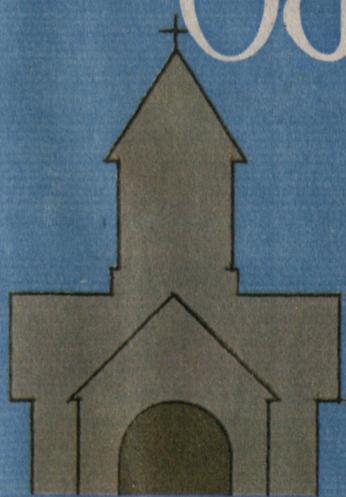

ჩვენისა იესო ქრისტესი

იესომ უთხრა მას:
„არ შეშინო, რადგან
ჯერ არ ავსულვარ
მამასთან. წადი ჩემს
ძმებთან და უთხარი: მე
ავდივარ მამაჩემთან და
მამათქვენთან, ჩემს
ღმერთთან და თქვენს
ღმერთთან“.

ფსალ. 21.23.

მათ. 28.10. რომ. 8.29.

ბერძნული
ეპიგრაფიკული

3 იუბილარი

ქართული გენეტიკის და
ზოოტექნიკის სათავეებთან

4 ბასხენავა

როგორ, ჩემო
როგორ

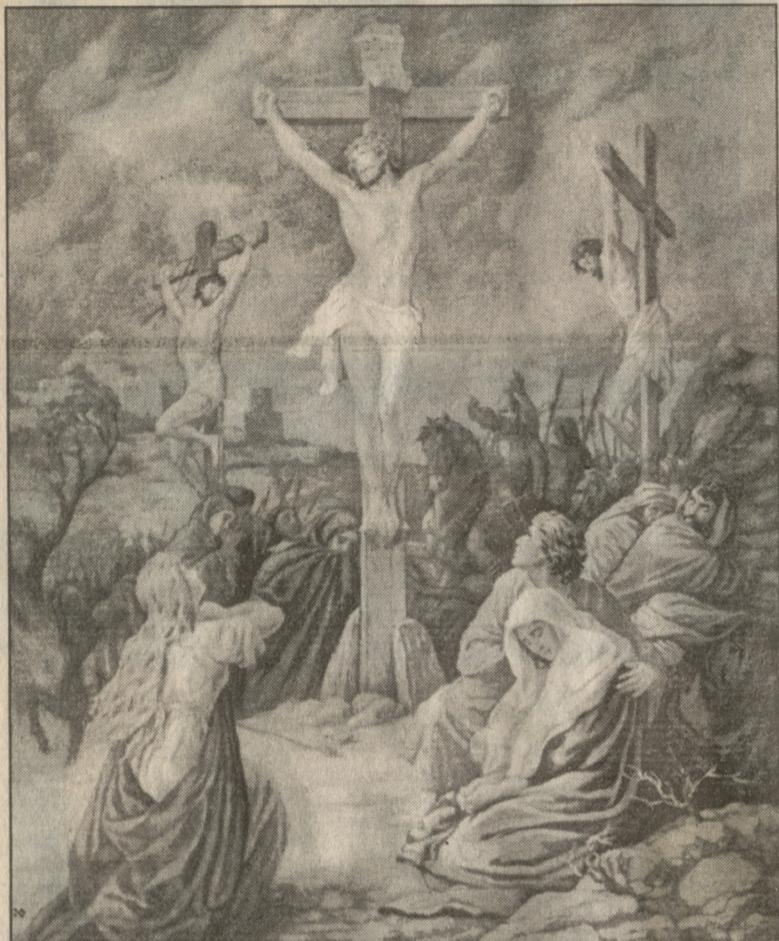
5 ხსოვნა

ბორის პაიჭაძე
„ფანჯარის
ქარაფი“

11 მოგონება

„ჯ შეჩსა შენსა თაჲშანიჲსსაჲთ, შეუფათ და ნათესა აღდგომასა შენსა შუბაროჲთ და შადრეჲთ“

იესუს ქვახეცმა

ითანე და აუთბ მოციქულითა დედა, სალოძე, აუთბ მკირისა და იესოს დედა, მარიამი და მარიამ მაგდალინელი გაძთინისას იმ ბაღში მივიდნენ, ხალაკ ვულაძა იყო. მათ კეთილსურნელითა ნელსაცხებლები შეუძნალებათ იესოს ცხელის წარსაცხებად.

გზად ისინი ხალაკიანად ეკითხებოდნენ ერთმანეთს: „ვინ გადავვიგვირებს ღიღის სამარხის კარიდან?“ ზოდესაკ სამარხს მიუახლოვდნენ, გაოცებულმა ქალებმა დაინახეს, რომ ღიღი გადავტირებული იყო. ისინი ვულაძაში შევიდნენ და დაინახეს ანგელოზი თეთრ სამოსელში. შემკრთალი ქალებს ანგელოზმა

უთხრა: „ნუ გეშინათ, ვიცი, რომ გვარცხუდი იესოს ექებთ. ან არ არის, ვინაიდან აღდგა, რომ გორკ თქვა. მოდით, ნახეთ აღვლით, ხალაკ იწეა. დაუყოვნებლივ წადით და უთხარით მის მოწამეებს, რომ იგი აღდგა მკვრივით...“ შემხებელი ქალები ვულაძიდან გამოიქცნენ და მოწამეებს მიაშურეს, რათა ქრისტეს აღდგომის ამბავი ეზარებინათ.

მათე 28: 1-8; 11-15; მარკო 16: 1-7; ლუკა 24: 1-7

„აღდგომა ქრისტესი ვინაღმართ, თაყვანისვსკეთ წმინდასა ამას უფალსა იესოს, მნოლისა

ღმერთსა ჩუენსა, და ესრეთ ღმერთსა ჯვარსა შენსა თაყვანისვსკეთ, ქრისტესე, მიუფუძვლადასა აღდგომასა შენსა ღმერთსა და ვადიდებთ, რამეთუ შენ ხარ ღმერთი ჩუენი და ჩუენსა გარეშე სხუა ღმერთი არა იყოთ. მოვედით, ყოველნი მიწაწმინდები, თაყვანისვსკეთ ქრისტეს ღმერთისა ჩუენისა აღდგომასა, რამეთუ ამა ესურა მოიფიქვრისა მიერ და აღდგომისა ხარული ყოვლისა სოიფლისა, მზლის აუფრთხევეთ ქრისტესა და უგლომდეთ აღდგომასა მსხა, რამეთუ გუარცხ თავს და ხეუდილითა ხეუდილი ნაქრეა“.

აღდგომის ღვთისწაული სამეგრელოში ღონ არქანგელო ლამბერტის მიხედვით

მეგრელების ღვთისწაული და მარნა, - წიხის იტალიელი მისიონერი ღონ არქანგელო ლამბერტი, - მომდინარეობს ებრაელთა დროიდან. მეგრელები ეკლესიაში აღრე მდინარე მივლენ და თავდაპირველად იქვე, სასაფლაოზე, თითოეული თავისი მიტკვლებულის საფლაოზე ბეგრ ხანოელს ანთებს. ამის შემდეგ ეკლესიის მღვდელი, წინამძღვარი, თუ ეპისკოპოსი, საეკლესიო სამოსელით შემოსილი, დაიქვრს ხელოში ხანოელს, შევა სამეგრელოში და ნამაძლრა ხალხს გამოუჩნადებს ქრისტეს აღდგომას შემდეგ სიტყვებით, რომელთაც სამეგრეო იძიებებს: ისმინე, ისმინე.
კაცო ხეთისა, ხალირი ხეთისა, ტენი თვისა, ქრისტე აღდგა, ვინაოდეს! და ხალხი უბახულებს - ძალი მანარობელს.
მერე მღვდელი ჩამოვა ძირს და შეუდგება ღიღიანას, ირი კაცო წინ მდის და ირი ბუკს უკრავს, ამათ

მისდევს ქესამე, რომელსაც ხელოში ღონმა უქცირავს. მათ ანთებული ხანოლებით ხელოში მისდევს მივლი ხალხი, რომელიც ხანოელითაც, ხანოთაც, მოძრაობითაც და ხმითაც დიდ საბთენებას და ხინარულს იხენს და გლომს აღდგომის გლომას ასე: „აღდგომასა შენსა, ქრისტე მათოელოს, ცხადია, თითო ბაგრა ღოეკა ხვდება. ეს არის მათი ზიარება ამ დიდებულ დღეს.“

ცნოვრო, ანგელოზისი გლომენ კათა შინა და ხეენსა ქვეყანასა ზელა, დირსა გეკვენ წმინდა გულითა დიდებლ შენა“.
ამ გლომას ყველანი ერთად ამბობენ ზეპირად და იმავე დროს გარს უვლიან ეკლესიას, ამხარად, სამეგრეო რომ შემოევილიან ეკლესიას, მერე

შეკვენ შიგ, ხალაკ შესრულდება წირვა.
წირვის ბოლოს გამოხდება ხალხში, ეკლესიის შუა ალაგას, მამოურზე წამოტყული შემწარი ბატკანი, რომელსაც წირვის დამთავრებისთანავე დაურიგებენ ხალხს, თითოეულის, ცხადია, თითო ბაგრა ღოეკა ხვდება. ეს არის მათი ზიარება ამ დიდებულ დღეს.
წირვის შემდეგ ყველა მიწარის ხანოში, რათა მივლი დღე იქიფონ. მეგრელებს წმინდა მოვალეობად მიაჩნიათ, რომ ღვთისწაულის ღონს რაც შეიძლება დიდი წვეულება გამართონ და რაც შეიძლება დიდხანს დარჩნენ სუეზასთან. ხალკებლად ვიწრობენ ღოეკებზე და მნოლიდ კარგი დროის ტარებას ცდილობენ.
ამბობენ, დიდმარნაში მეგრად დავიდალეთ ღოეკითა და მარნეთით და რაც აქამდე დავადლა, ახლა ღონით უნდა შევიფხითო, მნოლიდ აღდგომის მერე დღეს ღოეკობენ ყველა მიტკვლებულითა მისა-

ხსენებლად, კალათში ჩააწებენ ხალკებლს თაყვანით მიტკვლებულისათვის, მიიგანენ და დააწებენ მიტკვლებულის საფლაოზე, ხალაკ გამართავენ დიდ ცირილს, ცირილი დასრულდება იმით, რომ მღვდელი ვუეზონებს მიტკვნილ ხალკებლს, რომე-

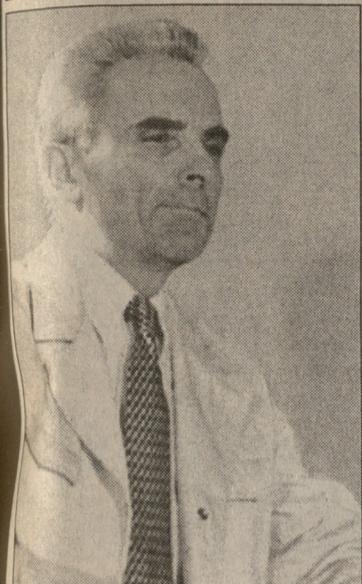
ღონსა დაურიგებენ და მწირეთ და ყველანი ერთად მნარეულად მიიბრძვივენ.
ამის შემდეგ მივლის კვირას დღე ხალწაულობენ.

კახეკანე კვაძაძე

ქრისტე აღდგა!

ტყუპი მკვლავი

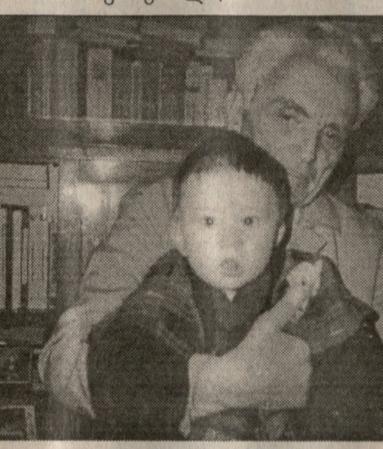

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის ევროპის განყოფილების გამგე, საქართველოს ევროპისა და ამერიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, საქართველოს ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი

მიკოსსეციის თავმჯდომარე, გაზეთ „განათლება, მეცნიერება, ბიზნესი“-სა და საქართველოს ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემიის „მოამბის“ სარედაქციო კოლეგიების წევრი, საზოგადოება „დავით აღმაშენებლის“ და გაზეთ „მეფეთუნის“ რედაქციის წევრი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, ღირსების ორდენის კავალერი, ეს ტიტულები ეკუთვნის ერთ პიროვნებას, ქართველი ხალხის ღირსეულ შვილს, საქართველოს ისტორიული წარსულისა და მომავლის დიდ მოამბეს ბატონ ილია ტაბაღულას.

მეფეთუნის ბინადართ შორის ცხოვრობს, ნაყოფიერად მოღვაწეობს და თავისი სილამაზით ამშვენებს 80 წლის იუბილარი ბატონი ილია ტაბაღულა. მისი განვლილი ცხოვრება მეტად რთული და საინტერესოა. ძნელი ერთად გააშუქო ის შემოქმედებითი მეცნიერული გრძელი გზა, რასაც ბატონი ილია ტაბაღულას ცხოვრება ჰქვია. მეცნიერული კვლევა-ძიება 150 წამოიწყო თავმოყრილი, მათ შორის

ფორუმებში. უცხოეთის არქივებიდან და წიგნთსაცავებიდან ბატონ ილიას ჩამოტანილი აქვს ათეულ ათასობით დოკუმენტური მასალები, რომლის საფუძველზე შექმნა საქართველოს, ევროპისა და ამერიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, რომლის ყოველწლიურ გამოცემის კრებულში თანდათან ქვეყნდება უცხოეთიდან ჩამოტანილი დოკუმენტური მასალა შვიდ ენაზე: ქართულ, ფრანგულ, ინგლისურ, გერმანულ, იტალიურ, ესპანურ და რუსულ ენებზე. ყოველივე ამას ემატება ბატონ ილიას პედაგოგიური მოღვაწეობა და გვჯერა მის ლექციებზე აღზრდილი მომავალი თაობა გახდა ღირსეული მოძღვრის ღირსეული მემკვიდრე.

ილია ტაბაღულა შვილიშვილიან

20-მდე მონოგრაფია გახლავთ. მან სამეცნიერო მოღვაწეობა დაიწყო, როგორც მსოფლიო ისტორიის და საერთაშორისო ურთიერთობების ისტორიის სპეციალისტმა. შემდეგ საქართველოს საგარეო ურთიერთობების პრობლემებით დაინტერესდა. ყოველივე ამისათვის კი საჭირო იყო ევროპული ენების ცოდნა, ბატონ ილიას პიროვნებაში თავმოყრილია რამდენიმე ადამიანი, რადგან იგი შესანიშნავად ფლობს ევროპულ ენებს: ფრანგული, იტალიური, ესპანური, ინგლისური, გერმანული და რუსული. ლექციებს კითხულობდა საფრანგეთში, იტალიაში, პოლონეთში, ესპანეთში და სხვაგან. სისტემატურად მონაწილეობდა ისტორიკოსთა საერთაშორისო

ქნილი ნაბიჯებით და ხალისიანი მეტყველი თვალებით ხშირად შე-

გხვდებათ მარჯანიშვილის სახელობის თეატრთან, რადგან იქვე ცხოვრობს. ბატონი ილია ურთიერთობაში უშუალო, კეთილმოუბარი და ენაწყლიანი, ყველასთან უბრალო და თავმდაბალი პიროვნება გახლავთ. იგი ნამდვილი ინტელიგენცია.

გზაფხულის მომზადებასავით ლამაზ პიროვნებას, ამაგდარ საქართველოს სასიკეთლო შვილს, ბატონ ილია ტაბაღულას ულოცავს ღირსშესანიშნავ საიუბილეო თარიღს დ. აღმაშენებლის ტრადიციების აღორძინების საზოგადოება და გაზეთ „მეფეთუნის“ რედაქცია.

ვრახნი ლერუა - მექანიკის საერთაშორისო კონგრესის პრეზიდენტი

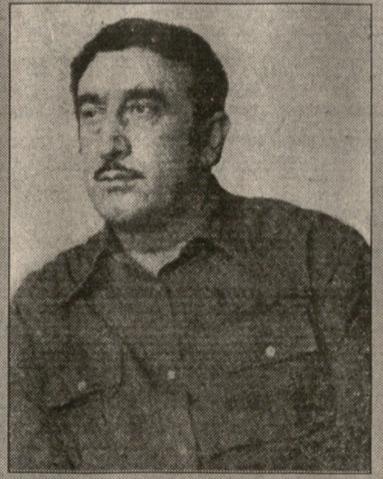
ჩილი ნაბიჯებით და ხალისიანი მეტყველი თვალებით ხშირად შე-

ინგლისის ელჩი მუხლითურთ მცხეთაში

ვუკლოტრავთ!

მეფეთუნის პოეტების ავანია. რამდენა მუხამ გაიღვიძა დღეაქალაქის ამ უძველეს უბანში. გერქვას პოეტი - ეს არა მარტო წოდება, არამედ დიდი და საპატიო მოვალეობაა. ნამდვილი პოეტი - ერთი დიდი ანთებული გრძნობის კოცონია და ლექსად იწვის, იფერფლებს. შოთა ნიშნაძის სწორედ იმ პოეტთა რიცხვს მიეკუთვნება, ვინც სულით ხორცამდე პოეზიას ეკუთვნის. მისი ლექსები ლაღი და მშვენიერია - ხან ნოსტალგიური, ხან სევდიანი, ხან რომანტიული და ხან კი შემართული. კითხულობ და გრძნობ, როგორ ივსები სიყვარულით. გიყვარს ყველაფერი, რაც შენს ირგვლივ არის. გაგაღიძებს, გაგაბნობს, გაგაბნობს, დაგაფიქრებს, წარსულს გადაგახედებს და რაც მთავარია, ღრმად შეგაცურებს პოეზიის ოქეანეში. კითხულობ და ფიქრობ - სად დატეხა ამდენი გრძნობა? აი არც დატეხა, ამოხეთქა ლექსმა და აწყარა ნაკადულით რაყავით ჩამოიბინა.

არ ვიცი რატომ, მაგრამ ჩემთვის შოთა ნიშნაძის ლექსები ვაბაფხულია. ახე მგონია, აფეთქებული ატმოს და ვაშლის სეებს ვარხვე და ლექსები ყვავილების მოვარდისფრო, ნაბი ფურცლებავით მეფინება! ყოველი ლექსი სიმღერაა და ფერთა პარმონია. „...დახაყ, ჩვენ ვართ მომღერლები თავისუფლების და დიდებაზე თავისუფლად გესაუბრებით...“ წერს პოეტი ტ. ჭანტურისაღმე მიძღვნილ ლექსში „რატომ არ ვკითხულობ საჯაროდ ლექსებს“ და მას ბევს კიდევ უფლება ისაუბროს დიდებაზე, უძღვროს თავისუფლებას და თუ საჭიროა, კიდევ იბრძოდეს ჩანგით ხელში. ეს ის პოეტი, ვისაც „რომის ოქრო გონებას ვერ დაუნისლავს“, ის, როგორც ჭეშმარიტი ქრისტიანი, სულ სხვას ნატრობს: „...რა მინდა რა, მძიხის თუ მჭირს, არაფერს არ ვთხოვ ბედს ჩაღვი-“

ჩვენი უბანი

თბილისი... ე. პლესხანოვის გამზირი. თბილისელების საფიქრებელი „გოფილექტის“ ბაღი - კაცური კაცობის, ქალაქური გავების სამჭედლო, სიყვარულის, მეგობრობის, რაინდობის აკადემია. აქ დაიწყო ჩვენი მამათა თაობის საამაყო საქმის ავანია. და დღეს, სწორედ „ძველი პლესხანოვების“ ინიციატივით ჩამოყალიბდა „პლესხანოვის აღორძინების კლუბი“, როგორც ნოსტალგიად ქცეული დიდი მონატრება. კლუბის წევრებს ერთი დიდი მიზანი ამოძრავებთ, - აღორძინდეს უბნის ტრადიციები და შეგვიანარჩუნონ ისინი ჩვენ, მათ შვილებსა და შვილიშვილებს, როგორც ერთგულების, გამტანობის, თანადგომის, უფროს-უმცროსობის, უბნისა და ქალაქის სიყვარულის გაყვითლები. ამ ტრადიციებით აღიზარდა ძლიერი, ჯანსაღი, ნიჭიერი თაობა: ხელოვნების მუშის მსახურნი, გამოჩენილი მსახიობები, სახელოვანი გენერლები, სპორტსმენები; საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწენი: მ. წერეთელი, გ. ყანჩელი, ბ. პაიჭაძე, ძმები ჯეჯელაძეები, გ. კარტოზია, გ. გვეტაძე, ჯ. მიქელაძე, გ. კვანტალიანი, თ. ლუმაბაძე, ჯ. ჭუმბურიძე, ნ. ლეკიშვილი და სხვა ბევრი „ნაღდი ქალაქელი“, უბნისა და ქალაქის კოლორიტი. „მეფის უბნების“ სასიხარულოდ, თითქმის აღდგენილია „გოფილექტის“ ბაღი, კლუბის წევრები უბნის კეთილმოწყობის გეგმებს სახავენ. მათი სურვილია: 1) გამზირი სახალხო სეირნობის ქუჩად გადაკეთდეს და მასზე აიკრძალოს ტრანსპორტის მოძრაობა. 2) კეთილმოწყობის არტოს ბაღი, ამოქმედდეს სპორტულ-კულტურული ნაგებობები, რათა იგი ბავშვებისა და ახალგაზრდა თაობის თავისუფალი დროის მოკვლისა, ვართობისა და თავშეყრის საყვარელ ადგილად გადაიქცეს. *პირა ლერუა*

კაკაბერო ჩიქვაშვილი

ჩიქვაშვილი

დაეცა სახიზრო... დაეცა სახიზრო... დაეცა სახიზრო...

თელმა. სავარსისა გავისხენით ორი სიტყვა „ჩონგური საქართველო“.

დღეს გვინდა მოვიგონოთ და კიდევ ერთხელ თვალი გადავავლოთ ისეთ შესანიშნავ შემოქმედს, რომლის ნახელავი მოგაჯადოებთ, დაუ-

სებულმა ახალგაზრდა კაპიტონმა ყურადღება მიამჩნია იქვე იარაღებს და კეთების პროცესს, სწორედ ამ შთაბეჭდილებამ შთააგონა თვითონაც შექმნა სათუთუნები.

ცანავების ოჯახის თითქმის ყველა წევრი კარგად მღეროდა და ყოველი ვახშის შემდეგ ოდა სახლის აივანზე იმართებოდა საშინაო კონცერტები.

დრო და ერთხელ გატყვილი გიტარით გიორგი კვლავ ესტუმრა ცანავების ოჯახს, კაპიტონმა „იქნებ შევავეთო“, ხელი ახლო გიტარას, შესანიშნავად შეავეთა და ამ პროცესმა ბიჭი მისცა მუსიკალური საკრავების შექმნის იდეას.

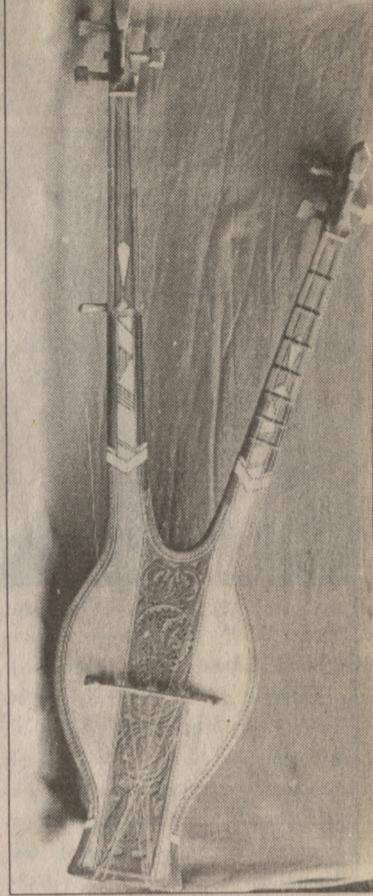
ხის, თუთის და მუხის მასალას. ინგურ-სტირეული ნაკეთობებისთვის: ურთხმელს, შხას, შაგ და ნითელ ხეს, კამეჩის და სპილოს ძვლებს.

სამეგრელოში ჩონგურის საკრავის ცნობილი შემსრულებლები იყვნენ ბეგი და ქონია აკობიები. მათი მეჩონგურეთა ანსამბლი მთელ საქართველოში იყო ცნობილი. ბატონი კაპიტონი ჩანდა რა საკრავ ჩონგურის კონსტრუქციას, თვითონაც გაამდიდრა გამოცდილება წმინდა ხმის მიღების ტექნიკაში.

კაპიტონ ცანავას ნამუშევრები ჯერ კიდევ 1930 წელს მონანილობას იღებდნენ ზუგდიდის სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე, შემდეგ თბილისში. 1939 წელს მოსკოვის სახალხო მეურნეობის გამოფენაზე, სადაც წარმოდგენილი საკრავები პირველი ხარისხის დიპლომით დაჯილდოვდა, ხოლო ჩონგურები გამოფენიდან პირდაპირ გაიგზავნა პარიზში.

1977 წელს ვილნუსის ხალხურ შემოქმედებათა ფესტივალზე მიღებულ იქნა პირველი ხარისხის დიპლომი, თვითონ ბატონ კაპიტონს კი პირველი საკავშირო ფესტივალის ლაურეატის საპატიო წოდება მიენიჭა.

ბატონი კაპიტონ ცანავა მიეკუთვნება ნოვატორ ნიჭიერ ოსტატთა რიცხვს, რომლებიც ძველი ტრადიციების ფონზე ქმნიან ახალ სრულყოფილ საკრავებს. ოსტატის საკრავებს აქვთ დამახასიათებელი სრულყოფილი

ტუტმა 1975 წელს გამოსცა „მუსიკალური ინსტრუმენტების ატლასი“, სადაც შეტანილია მამინდელი საბჭოთა კავშირში შემავალი ყველა რესპუბლიკების ხალხურ საკრავთა კოლექციები. საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენელი ხალხურ საკრავთა ოსტატების გვერდში: ს. თამარიშვილი, კ. ვაშაძე, ი. ქურხულის გვერდით საპატიო ადგილი უჭირავს ბატონ კაპიტონ ცანავას ნახელავს. აქ წარმოდგენილია მისი: ქიანური, თარი, ჩანგი და ჭუნირი.

ბატონი კაპიტონ ცანავა გულუხვი და კეთილი პიროვნება გახლდათ. იგი ხშირად ჩუქნიდა სამახსოვროდ საკუთარ ნაკეთობათა ექსპონატებს. დიდი თეატრის მთავარ რეჟისორს პოკროვსკის აჩუქა ნითელი ხის ჩონგური, რომელიც დღესდღეობით დიდი თეატრის მუზეუმშია დაცული. ჩონგური აჩუქა ლოტბარსა და მომღერალს კოტე ფოცხვერაშვილს, კომპოზიტორ არამ ხაჩატურიანს, სახალხო არტიტს აკაკი ხორავას. განსაკუთრებულად ლამაზი მოჩუქურთმებული ჩონგური აჩუქა კომპოზიტორს დიმიტრი არაყიშვილს.

ნიშნდობლივად საინტერესოა ორთავიანი საკრავი, სადაც უღერადობით ერთი ჩონგურია, მეორე კი ფანდური. მე თვითონ ერთ კონცერტზე მოვისმინე ქართული სიმღერების ცნობილი მომღერალი ტატიანა მახარაძე, რომელიც ამ საკრავზე ასრულებდა სიმღერებს. შთაბეჭდილება გასაოცარი იყო, მაგრამ მაშინ პატარამ არ ვიცოდი ამ საინტერესო საკრავის ავტორის სახელი.

ძნელია საგანეთო წერილში სრულად ამომწურავად შევხო საინტერესო შემოქმედს, მაგრამ ჩვენდა საიმედოდ ექსპონატთა დიდი ნაწილი ინახება ზუგდიდის მუზეუმში და ნაწილი კი ოჯახის საკუთრებას წარმოადგენს.

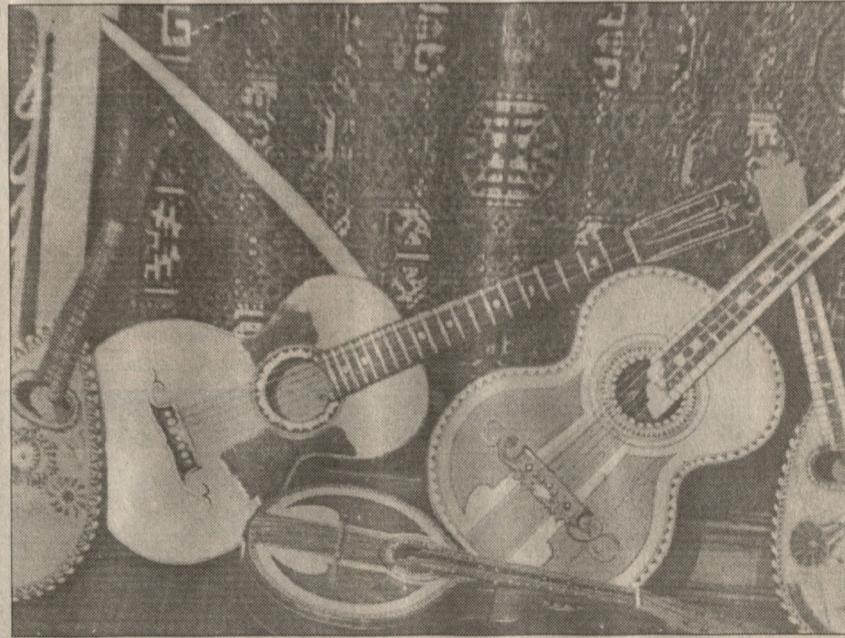
ხალხური საკრავების დიდოსტატის მარჯვენის საიდუმლოება დღესაც გვაოცებს, გვატყვევებს სილამაზით და თავისი განუყოფელი ფუნქციონირებით, სანამ ქართველი კაცი დაბალი ხმით ნაილინებს „ჩონგურო, ჩემო ჩონგურო, დაუკარ ნელა, ნელა“-ს არ შეიძლება არ გაიხსენოს ადამიანი, რომელმაც მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება მიუძღვნა ქართულ ხალხურ საკრავს, დაუთმო გულის ნაწილი და განიფანტა ხმათა მარადიულობაში. მისი სახელია კაპიტონ ცანავა.

ჩონგური, ჩემო ჩონგური

„აბა ვინ იტყვის, რომ ჩვენთვის დიდ საისტორიო მასალას არ წარმოადგენს: ქამანჩა, ჩონგური, საზი, სანთური, დუდუკი, დაირა, დიპლოპიტო და სხვა ძველბურთი საკრავი იარაღი, რომლითაც ჩვენი ძველები სტკებოდნენ?“ გულისტკივლით დასმული კითხვა ეკუთვნის კომპოზიტორ ია კარგარეთელს. პოეტმა იოსებ გრიშაშვილმა კი გულით ნანატრი სურვილი ასე გამოხატა: აბა, სადა ხარ, ერთი კარგო მუსიკოსო, რომ არ შეჭკრებ ამ სიმღერებს, არ დაამუშავებ და თვალს არ დასთხრი გადაგვარების მოსურნეს“. ეს ნათქვამი არ ნიშნავს, რომ პოეტი წინააღმდეგია ხელოვნების წინსვლა-განვითარების. პირიქით, იგი მოუწოდებს „ჩვე-სნასაც ნუ დაივიწყებთ“. უძველესი საკრავის ჩონგურის მიმართ თავისი დამოკიდებულება შესანიშნავად გამოხატა დიდმა მწერალმა აკაკი წერ-

წელს ზუგდიდის მამრის სოფელ ქულეჯიანში, ახლანდელი ინგირი, მრავალშვილიან გლეხის ოჯახში. ხელმარჯვეობა ბავშვობიდან თანდაყოლილი ნიჭი იყო და მისი პატარა ხელებით თავიდან ოჯახში საჭირო ნივთების გამოთლით იფარგლებოდა. მამა თავის შვილს „ოჯახის ბურჯს“ უწოდებდა, რადგან სულ მალე მთელი სოფელი მიმართავდა მას დახმარებისათვის. პატარა კაპიტონი კერავდა ქალამებს, იცოდა ურმის შეკეთება, ხელის მანქანის აწყობა, ხელის საქსოვის დაზგის გაკეთება. თლიდა ხის კოვზებს, ცულის, თოხის, ბარის ტარებს. ავეთებდა ტაბლას, გრძელ სვამებს, ჯორკოებს. ყოველი ნახელავი იყო შესრულებული ლამაზად, სუფთად და სწრაფად.

ქალაქ სოსუმში ხელოსანთა რიგში გავლისას შენიშნა ზისიანგან გამოთლილი სათუთუნები. დაინტერე-

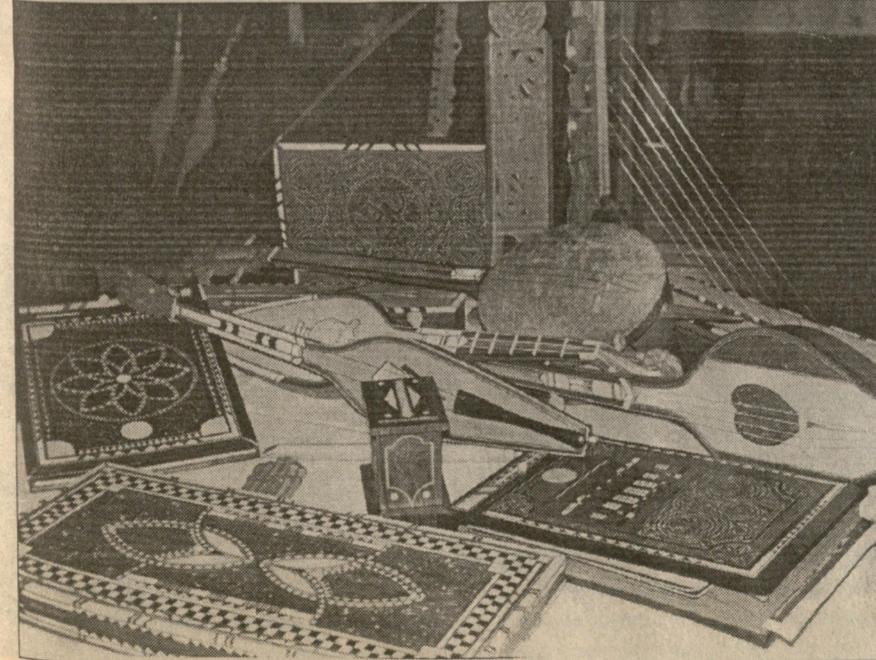

ოჯახო კვარტეტი: კაპიტონი და დისშვილი ნორა უკრავდნენ მანდოლინაზე. ლიდა და მმა აკაკი გიტარაზე, მეორე მმა ნიკოლოზი კარგად მღეროდა. გიტარა და მანდოლინა კაპიტონის ნახელავი იყო.

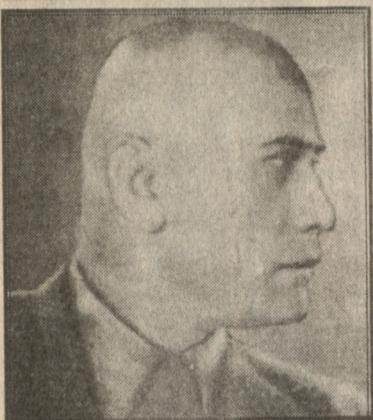
„თიხა მღერის“, უთქვამს ქართველ კაცს. ხეც მღერის, სწორედ ხის მიერ გამოცემული ხმათა საიდუმლოების ამომცნობი გახლავთ კაპიტონ ცანავა. მართო ხის ტექნოლოგიური თვისებების ცოდნა არ არის სავარსისა, რადგან სხვადასხვა ჯიშის ხეს თავისებური ბგერის ხმა ახასიათებს და რაც ნიშნდობლივად უნდა მიესადაგოს ამათუიბ საკრავს. ოსტატი საკრავთა მასალად ხმარობდა კაკლის

სუფთა აკუსტიკა და ხეზე მუშაობის თავისებური ხელწერა. გასაკვირი არ არის, რომ მისი საკრავთა ნიმუშები ინახება მოსკოვში გლინვას სახელობის მუსიკალური ულტურის სახელმწიფო ცენტრალურ მუზეუმში.

დიდ ხელოვანს შემოქმედებითი ურთიერთობა და მეგობრობა აკავშირებდა ლენინგრადის თეატრის, მუსიკისა და კინემატოგრაფიის სახელმწიფო ინსტიტუტთან, სადაც არსებობს მუდმივი გამოფენა მუსიკალური საკრავებისა, რომელიც უძველესია თავისი არსებობით. დაარსდა იგი 1902 წელს. საპატიო ადგილი დაეთმო ბატონ კაპიტონის კოლექციას, რომელიც რვა საკრავით არის წარმოდგენილი: ჩონგური, ჩანგი, ფანდური, ომბერცა, ჭუნირი, თარი, ლარჭეში და სალაშური. საკრავები გაფორმებულია ეროვნული ორნამენტებით, რომლებიც ოსტატობის საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს, ლენინგრადის ინსტი-

ქართველი პრესა და უპირობო მამულიშობა

აკაკი ხორავა

აკაკი ხორავის ძე ხორავა დაიბადა 1895 წელს სოფ. ოჩხორში (ჩხოროწყის რაიონი). ცნობილი ქართველი მსახიობი და პედაგოგი საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი. 1915 წელს დაამთავრა ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია, სწავლობდა კიევისა და თბილისის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე. სცენაზე პირველად გამოვიდა 1923 წ. შ. რუსთაველის სახ. თეატრში (ხეცია, დადიანის, „გეგეჭორი“), სადაც სიცოცხლის ბოლომდე მოღვაწეობდა. 1935-დან იყო მისი ერთ-ერთი ხელმძღვანელი, 1949-55 წ. დირექტორი, ხორავა იყო თანამედროვე ქართული რეალისტური თეატრის უდიდესი ოსტატი. იგი იყო საქართველოს თეატრალური საზოგადოების ერთ-ერთი დამაარსებელი, მისი თავმჯდომარე. ხუთგზის სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. ხორავას სახელი ეწოდა მსახიობის სახლს (თბილისი). დაჯილდოებული იყო მრავალი ორდენით და მედალებით. ხორავას შემოქმედებაზე მთელი ლიტერატურაა შექმნილი, დაწერილია მრავალი წერილი. პირადად მას მრავალი მსახიობისგან მიღებული აქვს აღფრთოვანებული წერილები.

მარინა მიწიშვილი

ქართულმა ისტორიულმა მეცნიერებამ განიცადა დიდი დანაკლისი ქალბატონ მარინა მიწიშვილის დაკარგვით. იგი დაიბადა გამოჩენილი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის ნიკოლოზ მიწიშვილისა და უმშვენიერესი ქართველი მანდილოსნის თამარ ბაგრატიონის ოჯახში. ტრაგიკული ბავშვობიდან თან სდევდა, მაგრამ მიუხედავად ამისა, იგი ყოველთვის იყო ხალისიანი, შრომისმოყვარე და ალურსიანი. ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს ჩაება არქეოლოგიურ კვლევა-ძიებაში, რომლის შედეგი იყო გამოქვეყნებული რამდენიმე მონოგრაფია და ათეულობით სტატია. განსაკუთრებული ამაგი დასდო მიწიშვილს დარგს - მეთეორეობის ისტორიის კვლევას. ახალ საფეხურზე აიყვანა მოჭიქული კერამიკის შესწავლის საქმე. მონაწილეობდა სიმპოზიუმებში და კონფერენციებში. მონაწილეობდა არქეოლოგიურ კვლევა-ძიებაში ბუღაგრეთში. ერთგული მეგობარი დღესაც ცოცხლობს მეგობრების, ახლობლების და თანამშრომლების გვერდით.

აკაკი ვასაკი

გამოჩენილი ქართველი მსახიობი აკაკი ალექსის ძე ვასაკი დაიბადა ქუთაისში 1899 წელს. მამამისი ხელოსანი - მკერავი იყო. ისე, როგორც იმდროინდელ ბევრ ქართველ ოჯახში, ვასაკების ოჯახშიც ძლიერ უყვარდათ პოეტი აკაკი წერეთელი და ამიტომაც ალექსიმ შეიღეს მისი სახელი დაარქვა. ალექსი ვასაკის სამკურნალო სახელოსნო და ბინა ქუთაისის თეატრის პირდაპირ იყო მოთავსებული. პატარა აკაკი დაინტერესდა ამ საკურნალო მუშაობით, რომელიც არც საცხოვრებელ სახლს და არც სავაჭრო ღუბანს არ ჰგავდა. სახლის წინ ხშირად წვერულვამგაპარსული კაცები გროვდებოდნენ. საღამოობით ამ შენობას აუარებელი ხალხი აწყდებოდა და ხშირად იქედან ბავშვის ყურამღე აღწევდა ტამის ვრიალი და „ვაშას“ ძახილი. აკაკის ყურადღება მიიპყრო შესანიშნავი სიღამამის თამაშევერცხლიშა კაცმა, რომელიც, როგორც ეტყობოდა, ამ სახლის განმარგულელები იყო. პატარა აკაკი ერთხელ შეიპარა ამ შენობაში და ნახა წარმოღვენა, სანახაობით მოხიბლულმა, მან სახლში გაითამაშა, რაც დაამახსოვრდა.

ახე დაიწყო აკაკი ვასაკის სიყვარული ქართული თეატრისადმი, განსაკუთრებით მისი შესანიშნავი მოღვაწის თამაშევერცხლიშა ლადო მესხიშვილისადმი. აკაკი ვასაკემ შემდგომში დიდ წარმატებებს მიაღწია ამავე ქუთაისის თეატრში, ხოლო შემდეგ თბილისის შოთა რუსთაველის სახ. სახელმწიფო თეატრში, სადაც უდიდეს წარმატებებს აღწევდა მთელ რიგ საქმეებში. აკაკი ვასაკის როლი დიდია აგრეთვე ქართულ კინემატოგრაფიაში, სადაც მან მრავალი პირველხარისხოვანი სახეები შექმნა.

აკაკი ვასაკე დაჯილდოებული იყო მთავრობის მრავალი ჯილდოებით, მას რამდენჯერმე მიენიჭა სახელმწიფო პრემია, იგი გახლდათ საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი.

ვამელი ავსანიკა

გარდა მსახიობური ნიჭისა, გულადობითაც გამოირჩეოდა. 9 მარტის სისხლიანი ტრაგედიიდან რამდენიმე ხნის შემდეგ ოპერის თეატრში ის, როგორც სატირის დიდოსტატი, კონცერტზე გამოდიოდა, თითო გაიმვირა ლოჟაში მჯდომი მაშინდელ - საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივნისგან და ომანიანად დასჭყდა:

თანამდებობა დღეს რომ გაქვს, ხვალ სხვაგან გადაბრუნდება, კაცობა თუ გაქვს დაჩხუბა, ანადროს დაგუკარგება. მისივე გამოგონილია იუმორისტული ლექსი, რომელიც თავისი ბინის გაქურდვასთან დაკავშირებით შეთხზა და დიდხანს ამბობდა სცენიდან:

მეოხა კაცი გამოველ,
მეოხა კაცი გამხადეს,
მაქვს და მაქვს ძალიან,
ასჯერ ვაწუთში დამხატეს,
აქეთ მთავრობამ ჩამაცვა,
იქით ქურდებმა გამხადეს.

შოთა იაშვილი

„სტაიან“ გულმემატკივრებს კარგად ახსოვთ როგორ გამოჩნდა პირველად თბილისის „დინამოში“ საშუალოზე ოდნავ მაღალი, სწრაფი, ტექნიკური, საოცრად მონღოლური ჭაბუკი, რათა ამ დიდხანს დამკვიდრებული სახელოვანი გუნდის ძირითად შემადგენლობაში. ეს იყო 1954 წლის აგვისტო, თბილისის „დინამო“ იმ დღეს კიეველ თანაკლუბელებს ხვდებოდა. უკანასკნელ მატჩში კი იგი 1967 წლის სეზონში მონაწილეობდა. 13 წლის მანძილზე 300 მატჩში ითამაშა და 66 ბურთი გაიტანა.

შოთა არც უმცროსიდან წასვლის შემდეგ თმობდა პირველობას, როცა მშენებელნი იხიზნოდნენ დაიწყო მუშაობა. სამშენებლო საქმისა ძალიან ცოტა რამ გახედავდა, მაგრამ ბევრისგან მსმენია, რა საუკეთესო სპეციალისტი და ორგანიზატორი იყო ერთ-ერთი დიდი სამშენებლო სამშრომელოს თავკაცი. შოთა იაშვილის მოულოდნელმა დაღუპვამ ყველას თავზარი დასცა, მაგრამ მის ცხედართან გამოსამშვიდობებლად მისულთ ერთი ამრი გვანაგეგმებდა. მან ყველაფერს აღწერა მიაღწია თავისი ნიჭიერებით, პიროვნული თვისებებით და ბოლოს თვით სიკვდილსაც კი აჯობა.

ალქსანდრა ჭილაკი

დაიბადა 1903 წელს ჩოხატაურის რაიონის სოფელ გემოხეთში. პირველი დაწყებითი განათლება მიიღო მშობლიურ სოფელში. დაამთავრა თბილისის მე-2 ვაჟთა გიმნაზია, სადაც მისი მეგობრები იყვნენ არჩილ ხარაძე, ვასო გოძიაშვილი და სხვ.

დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ მუშაობდა გამომცემლობა თბილისის პროკურატურაში, ხოლო შემდეგ გარდაცვალებამდე იყო საქართველოს ადვოკატთა კოლეგიის წევრი. ალქსანდრე ჭილაკე გახლდათ უმაღლესი კვალიფიკაციის მქონე იურისტი, რომელიც განსაკუთრებით გამოირჩეოდა სისხლის სამართლის საქმეებზე ბრწყინვალე გამოსვლებით.

ჰყავდა მეუღლე - ელენე გიორგის ასული ხელაშვილი-ჭილაკე, სპეციალობით პედაგოგი. ალქსანდრე ჭილაკე გარდაიცვალა 1991 წელს.

მასალა მოგვარდა გინარ სულაშვილმა.

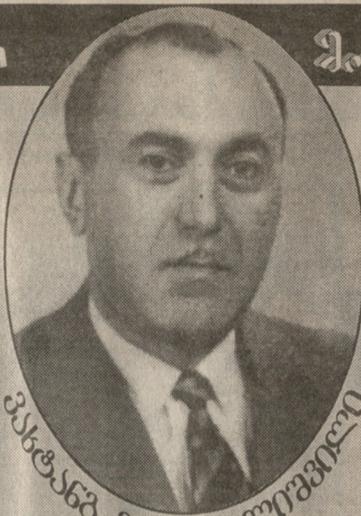

პირველი რიგი სხვან მარცხნიდან: ნიკოლოზ მიწიშვილი, კარლო იაშვილის მეუღლე თამარ იაშვილი, სანდრო ვანიაშვილი, მისი მეუღლე მარინა ვანიაშვილი, მარია რიგში: ვალერიან გავრილავი, გიორგი ლეონიძის მეუღლე ვუზია; გარონტი ჭილაკე, კარლო იაშვილი, ტიციან ტაბიძის მეუღლე ნინო ტაბიძე, ალი არაქიანი; ღვანა: რაჟდანი გვეტაძე, ვალვა ავსანიკა, ტიციან ტაბიკი, ლელი ჯავახიანი, გიორგი ლეონიძე.

ივბით ხელში

მოვლიანი შენობა

მამუკა მგალობლიძე

მგალობლიძის ცხოვრებაში. ყოველთვის ჩაფიქრებული, დინჯი, აუქარებელი, აქვე ალერსიანი და იმედის მომცემი. კეთილი ადამიანის გარშემო ყოველივე გამსჭვალული იყო პატივისცემით, სიყვარულით და ერთგულებით. ერთგულება მართო სიყვარულის შემადგენელი კომპონენტი არ გახლავთ. ექიმი სიყვარულის გარეშე არ იქნება კარგი ექიმი.

ბატონი ვახტანგი ტრადიციულ ექიმთა დიდი ოჯახის წევრი გახლდათ. სიმამრი ბატონი არჩილ (საშა) კვალიაშვილი ცნობილი რენტგენოლოგი იყო. მეუღლე მარიკა კვალიაშვილი თვალის ექიმი გახლავთ. სახელგანთქანი ოჯახი ჩვენს უბანში კლდიაშვილის ქუჩაზე ცხოვრობდა. ბატონი ვახტანგი მუშაობდა ალადაშვილის სახელობის II საავადმყოფოში ქირურგიულ განყოფილებაში. ერთხელ მისულმა შევიხედე მისადღებ ოთახში. ბატონმა ვახტანგმა შემოდიო, დამიძახა მიუხედავად იმისა, რომ პაციენტი

თუ ბოლომდე არ დარწმუნდებოდა ოპერაციის შემდგომი პროცესის კეთილად მიმდინარეობაში. ბევრი გადაურჩენია და ბევრისთვის სიცოცხლე უსუქებია. თვითონ კი როცა მხოლოდ ერთხელ გაუჭირდა...

ბატონი ვახტანგის გარდაცვალების შემდეგ ერთ ოჯახში შევხვდი ექიმ ნოდარ კარაპეტიას. სუფრაზე მან ჭიკაძისფა და თქვა „არ შემოძლია არ შევსვა შესანდობარი არაჩვეულებრივი ადამიანის, საუკეთესო ექიმის, თქვენ ალბათ არ იცნობთ, ჩემი უფროსი მეგობრის, ვახტანგ მგალობლიძის. სადღეგრძელო“. „მე ვიცნობ“ ვიყვირე მე. იგი მომიბრუნდა და მითხრა „ბატონი ვახტანგი ისე უყვარდა მთელს ჩვენს კოლექტივს, რომ მისი სკამი, როგორც იდგა, ისევე ისე დგას, მას ვახტანგის სკამი ჰქვია“. თვალზე ცრემლი მომადგა და ნათქვამს დაგუბატე „ტყუილად არ უცხოვრია“. სულ მალე

გავიგე, რომ ნოდარ კარაპეტია ანაც გარდაიცვალა. ბევრი პაციენტი უცრემლოდ ვერ მოიგონებს მოკრძალებულ ადამიანს, საუკეთესო დასტაქარს, რომლის სული აგრძელებს სიცოცხლეს გადარჩენილთა ცხოვრების სავალ გზაზე, რადგან მათთვის ვახტანგი უსაყვარლესი სახელი გახლავთ.

მზია კეკელიძე

ნინო მგალობლიძე მარიკა კვალიაშვილი

ჩემი მოგონება უფრო ნოსტალგიკაა ადამიანური კეთილშობილებისა, რომელიც დავიწყებას არ ეძლევა. ამ წერილით მინდა კიდევ ერთხელ მივაგო პატივი იმ პიროვნების ხსონას, რომელმაც თავისი ადამიანური ღირსებებით წარუშლელი კვალი დატოვა. ბატონი გუგა კუხანავი, ყველასათვის საყვარელი გუგა ექიმი. შესანიშნავი დასტაქარი, ინტელიგენტი, უკეთესობილებს ადამიანი. ვისაც ერთხელ მაინც უნახავს იგი სანდომიანი სახით, მუდამ მომიმარე, თბილი, კეთილი გამბედილი, ალბათ არასდროს დაავიწყდება იგი. მე პროფესიით ექიმი არ ვარ, მაგრამ რომ გაემხდარიყავი ამ ყველაზე ჰუმანური დარგის მუშაში, ვინატრებდი ვყოფილიყავი ისეთი, როგორც ბატონი გუგა ექიმი გახლდათ. დღესაც მალეებს, როგორ ახერხებდა ეს პიროვნება ამდენი სითბო და სიყვარული გაენაწილებინა გარშემო მყოფთათვის. უხვად გაცემდა და უხვადვე უბრუნდებოდა მეგობრებისგან, კოლეგებისგან, მრავალრიცხოვანი პაციენტებისა თუ სტუდენტებისგან.

მახსოვს, ერთ დღეს, საავადმყოფოში დამიბარა, სადაც მაშინ შესვლა არ იყო ისეთი ადვილი, როგორც დღეს. შესასვლელ კარებთან უამრავ ხალხს მოეყარა თავი. მაგრამ კარისკაცი არავის უშვებდა. ზოგი რას იმჩნებდა, ზოგი რას, რომ ამ გაჯიუტებული კანონის დამცველს შეეშვა. იმდღეაღწურულს უცებ მომესმა ხმა, კუხანავთან ვარ დაბარებული, შემომავით, თორემ

რემ შერე ოპერაციაზე შევაო. მეც დრო ვიხელთე. კარისკაცმა ხალხი ხელით გასწია და გაგვატარა. გვერდზე რომ ჩაუვარე ჩამილაპარაკა: „ამდენს ხანს რომ იდექი, ვერ მიითხარი? გუგა ივანოვიან მივდივარ“. დერეფანი სირბილით გავიარე. მე-2 ქირურგიულ განყოფილებაში მიუხედავად ოპერაციის დღისა, საოცარი სიწყნარე სუფევდა. იქვე მოვუსუფუე ექთანს მორიდებით შევეკითხე, თუ სად შეიძლება გუგა ექიმის ნახვა. „ავადმყოფს ამზადებს საოპერაციოდ“ და ხელი პირდაპირ პალატიკსენ გაიშვირა. მივიხედე და დავინახე გუგა ექიმი, რომელიც ჩვეული სიძინჯით დარიგებას აძლევდა საოპერაციოდ.

დამინახა და ჩემსკენ წამოვიდა. ჩვეული, მისთვის დამახასიათებელი სითბოთი და ღიმილით მომიცითხა. „რამ შეგაწუხა“. იმდენად მჯეროდა გუგა ექიმის, რომ რასაც არ უნდა

გუგა კუხანავი

რული ავიწყებდათ ტკივილს. ვინ იცის, რამდენი წელი, დარსა თუ ავდარში, ყოველ დღით, მარჯანიშვილის ქუჩიდან, თავის საყვარელ პლენხანოვზე გავლით, ჩაუხვევდა კრილოვის ქუჩაზე და მიამურებდა მერვე საავადმყოფოს, „სასწრაფოს“, როგორც ადრე ეძახდნენ. კარისკაცი მოწინააღმდეგეობა კარს. „გამარჯობათ, გუგა ექიმი“. ისიც არ აყოვნებდა მოვიხვას, მხარზე ხელს დაარტყამდა და დინჯი ნაბიჯით აუყვებოდა საავადმყოფოს კიბეებს.

თავის საქმეზე უხომოდ შეგვარებულმა, მართლაცდა ოქროსხელეიანმა დასტაქარმა, ვინ იცის რამდენ შეჭირვებულს აღმოუჩინა დროული დახმარება და ამიტომაც ის დღე ბევრისთვის დაბადების დღის ტოლფასია. იგი იყო შესანიშნავი აღმზრდელი და პედაგოგი, გარდა

დრებდნენ ბატონ გუგას, მომთხრობდა და მეტად ადამიანურს. მწელია იმის გაფიქრება, რომ ნათელ ადამიანზე წარსულში უნდა წერო. ბატონი გუგა უკვე სამი წელია რაც დააკლდა საყვარელ თბილისს, ჭყუიუბანს, მეგობრებს, პაციენტებსა და საყვარელ ოჯახს. ბატონი გუგას უმცროსი ვაჟი, კონოხლოვანია, ხილო უფროსმა იგამ გაავადმელა სახელოვანი მამის გზა. ბატონი ივა კუხანავი, პირველი მიკროქირურგიის სკოლის ფუძემდებელია საქართველოში სახელოვან დასტაქარ გოგი ნაცვლიშვილიან ერთად. იგი არის პროფესორი, სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი, ამჟამად, სათავეში უდგას ესთეტიკური და რეკონსტრუქციულ-პლასტიკური მიკროქირურგიის კლინიკას. მამასავით გამორჩეული ინტელიგენტი, კეთილშობილური და დიდი გამოცდილების მქონე პროფესორი ნალი მიკროქირურგი. ბატონი გუგას შვილიშვილებმაც არ უღალატეს ოჯახურ ტრადიციას. ვაჟმა ექიმის როული პროფესია აირჩიეს ბაბუის მოსახელე გუგა, უკვე ქირუ

სიკეთისა და სინათლის კვანი

შევეწუხებინე, საკონსულტაციოდ მასთან მივბრძოდი. გასინჯვის პროცესში სასწაული ხდებოდა. ტკივილი სადღაც ქრებოდა და მანამდე შიშით შეპყრობილი, ავადმყოფი, უკან დაწინარებული, გულდაშეშვებული და დამბედილებული ბრუნდებოდა. ბატონ გუგას ჰქონდა რაღაც მაგიური ძალა და ეკუთვნოდა იმ

ექიმთა რიცხვს, რომელზედაც ხალხი ამბობდა „ეთი მოგარჩენსო“. მართლაც ასე იყო. ამაში დამერწმუნება მრავალი პაციენტი, რომელსაც ერთხელ მაინც ჰქონია ურთიერთობა ბატონ გუგასთან. გარდა გამოჯანმრთელებისა და დიდი იმედისა, ისინი სულიერად დაშვებულნი ტოვებდნენ საავადმყოფოს კედლებს. თვალწინ მიდგას დღესაც ქეთქათა თეთრ ხალათში, ოქროს ჩარჩოიანი სათვალთ, ხელზე საათით და სამაჯურზე დედის ქორწინების ბეჭდით.

ერთხელ აუთიაქიდან გამოსულს, მარჯანიშვილის ქუჩის კუთხეში შემხვდა. მორიგობიდან ბრუნდებოდა. დაღლილი ჩანდა. წამლები რომ დამინახა მიხეზი მეთხა. „უხლავე წავიდეთ, მოვიხახულებ მამამენს“. უარზე დავექი, მომერადა შეწუხების. იმავე დღეს მამა საავადმყოფოში გადაიყვანა, ოპერაცია გაუკეთა და მთელი თვე არ დაუკლია მისთვის მზრუნველობა. ყველას მიმართ იმენდა ყურადღებას და გულისხმიერებას. თუ საავადმყოფოში მძიმე ავადმყოფი ეკვლებოდა, მისთვის დასვენების დღე არ არსებობდა. ავადმყოფები შორიდან ცნობდნენ მის ხმას. „ჩვენი გუგა ექიმი ისევე მოვიდა“, იმედი და სიხა

სამჯან მარცხნივ: შ. ვაშაძე, დ. იოსელიანი, ვ. მახარობლიშვილი. მჯან: გ. კუხანავი, შ. კილაძე, ვ. მგალობლიძე, ნ. კარაპეტია, რ. ურუშაძე.

მარცხნივ: ქ. უხანავი, ლ. დვალი, შ. ჩაჩავა. მჯან: ვ. მგალობლიძე, პ. კახიძე, ტ. ტოგონიძე, გ. კუხანავი, ვ. მერტიველი.

რგია და დღეს მამის გვერდით დგას. დამილოცინხართ სასიქალო მამისა და ბაბუის შთამომავლნი, ბატონი გუგას მიერ დათესილი სიყვარულის მადლი არ მოგშლიდეთ. ამინ!

ა. ალექსი

ჩამქრალი ვარსკვლავები კვლავ დაგვხაიან

მარტა სილამაძე

მარტა სილამაძე არ უბოძებია ცხოვრების შემქმნელ ბუნებას ამ ქალსტრინისთვის. ნატო ვანაძემ თვითონ დააშენა, გაალამაზა და სხივანათული გასაღი დაეძაბუნა. ალბათ ტყუილად არ დაიბადა მაისის თვეში ქუეყნა წვიმასავით სილამაძის მოცეკვლად.

ნატო ვანაძე დაიბადა ვარძაგაში ციხრე ანდრონიკაშვილისა და კატერინე სლოვიცკაიას ოჯახში, მაგრამ მან კახეთი „კახეთი მიწების მშობელი დასავით“, იგონებს შემდგომში თვითონ და მართლაც ეს სიყვარული მიიღო სიციხის მანძილზე თან სდევს. თუ დავერუბულხართ გამოჩენულ ადამიანებს სრულად არ ებედებათ შესაბურთი ცხოვრებისეული გზა. ხშირად გასწავთებულნი ვრჩებით, ნათუ მაინც? დიახ. გაიჭრებამ დააწყებინა ქუეყნა ასანთის ფაბრიკაში, შემდეგ

ვივიან ლი

„მეორე სარა ბერნარი“ – ასე შეაფასა ინგლისის თეატრალურმა საზოგადოებამ ვივიან ლი თავის პიესაში „მეორე სარტყელი“. მნელია დასაბრავო ვივიან ლიზე, როგორც თეატრის მსახიობზე, რადგან ჩვენ მისი კინო შემოქმედების გაცნობის შესაძლებლობით შემოვიფარგლებით. ეს კი შესანიშნავად გვაძლევს მსჯელობის საშუალებას, რადგან მის მიერ ნათამაშები როლები ფილმებში, შეიყვარა და სათანადოდ შეაფასა ჩვენმა მაყურებელმა. იგი მოხიბლა შესანიშნავი ოსტატის თამაშით, რომელიც მდიდარი იყო ურთიერთსაწინააღმდეგო ხასიათებით და ამ უნარით, რაც მსახიობის მიერ განსაზღვრული გმირი ქალის უა-

ბატონ ვაჟა სალუქვაძე

გაზეთი „მეფეთუზანი“ სასიამოვნო გუნებაზე დააყენებს ქართველ კაცს. ამ აყვარყვარებულსა და აქოთოთებულ წუთისოფელში ამ გაზეთის სამყარო სიმშვიდის კუნძულსა ჰგავს. დამსხდარან კარგი ქართველები, კაი სიმღერა რომ იციან, კაი თბილისური ემხით საუბრობენ ტკბილად. ისე რომ, საქართველოს ისტორიის სურნელი მეტი. ყველაზე კარგი ისაა, რომ პოლიტიკის სანაგვე ქალაქს, „მეფეთუზანს“ არ აწუხებს. რა კარგია ფესვები, ტრადიციები, წინაპრები. ამ ფესვების დაჭრა უნდათ, აი ამ ლამაზი ტრადიციების განადგურება უნდათ. აბა ეგეთი ლამაზი ქართველების სახე-კოლორიტი შეიძლება წაიშალოს? არამც და არამც! ქართველები ქართველობას არ მოიშლიან. ამ გაზეთის კითხვამ ქვიფის ნატვრა აღმიძრა, ახლა მარხვან, ღმერთი მამატიებს, მაგრამ აღდგომის შემდეგ თქვენს სადღეგრძელოს ნამდვილად ვიტყვი. აქ სიყვარულია, რომანსების პანგების სმა მესმის. აბა ლამაზო ქართველებო, ლამაზო თბილისელებო, არ დაივიწყოთ, ვისი გორისა ხართ.

სიყვარულით ვახტანგ გომიძე

ბორბლების საცხის ფაბრიკაში. მნელი წარმოსადგენია არა? ჩემთვისაც.

ნატო, კინოს მომავალი ვარსკვლავი. აღმოაჩინა რეჟისორმა შაქრო ბერიშვილმა. ეს მოხდა კახეთში. ბერიშვილმა ნატო სურათის დახმარებით იპოვნა, რომელიც ფოტოგრაფი შეხმანთან ვიტრინაში ნახა. ასე დაიწყო დიდი აღმოჩენის გზა ნატო ვანაძემ. ეს გზა კი ქართული კინემატოგრაფიის საწყისთან არის დაკავშირებული.

ნიჭი იბადება და არ კვდება. იგი ხალხის კუთვნილებაა. ამდენად სრულებით გასაკვირი არ არის ის დიდი სიყვარული, სითბო და პატივისცემა, რაც დღესაც, ყოველი ქართველის გულშია ჩამარხული. სიყვარულს, რომელსაც ნატო ჰქვია. თავისი შემოქმედების 30 წელს შექმნილი და ნათამაშები ფილმები მან უანდერბა ხალხს.

ნატო! მშვენიერების, ქართული სილამაძის და მოყრდნობის სიმბოლოა. საუკეთესო თვისებებით მდიდარი პიროვნება ქმნიდა, იღვწოდა, ეძებდა და დაგვეკარგა...

„მე სილამაძის ვარსკვლავი იყო და ვარსკვლავივით ცაში დაიწვი“.

ასეთი სტრიქონებით დაიჭირა ქართულმა პოეზიამ. მხატვრობამ თავისი შთაბეჭდილებების „ლაშქრების დედოფალი“. მე მჯერა, დეამიწაზე მოარული სილამაძის ვარსკვლავი, ცაშიც, გალაქტიკის უღამაზესი ვარსკვლავია!

არ დაგავიწყდეთ, მას უყვარდა მაგნიოლები!

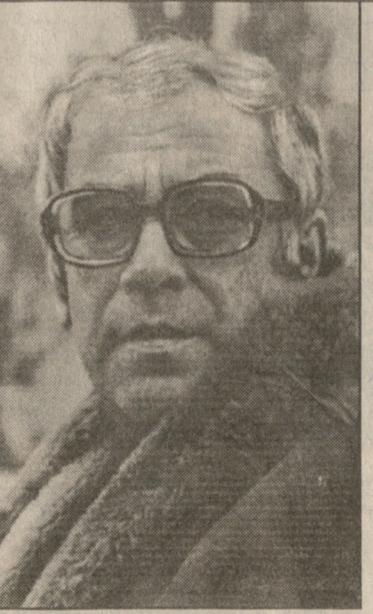

მადლა ვაჟაძე

ჩვენმა თანამედროვემ, კინოსა და თეატრის შესანიშნავმა მოღვაწემ, ქალბატონმა მადლა ვაჟაძემ თავისეული ხიბლი და მშვენიერა შექმნა ხელოვნებას. სცენის ტრეფალი, ყოველთვის გამოიჩინოდა წარმატადი სცენ-

თეატრი ბავშვობიდან უყვარდა და ამ სიყვარულმა მიიყვანა ქალბატონი სესილია კაკი ფადაგას სტუდიაში. პირველი გამოცემა რუსთაველის სახელობის თეატრში მოხდა, სადაც „მზე-თაშვში“ პანტომიმით შეასრულა არაბი ქალის ფაქტის სახე. პანტომიმით შექმნილი ფიგურა თავისი შემოქმედებით დაამთავრა თავისი შემოქმედება კინო-ფილმში „ნატორის ხე“. მსახიობმა შექმნა ქალთა კოლორიტული სახეების მდიდარი გალერეა, მაგრამ ერთმა როლმა, ბებია ნოდარ დუმბაძის „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“ მოუტანა ისეთი საერთაშორისო მნიშვნელობის გამარჯვება, რაც სერგო ხაქარიანიც მოუტანა ფილმში „ჯარი-სკაცის მამა“. ფილმი ნაწილებით იყო სხვადასხვა ქვეყნებში და ყველგან ამბო-

მან შეძლო შეენარჩუნებინა ბავშვური გამოქვეყნება, სუფთა მიაბიტური გამოხედვა და მომხიბვლელი. ქალბატონი ბრიუსელიდან გახდა პოლიტიკის ვარსკვლავი. მაგრამ რაც მოხდა ღვე ტოლსტოის „ომი და მშვიდობის“ ეკრანინაციაში, ნატამა როსტოვას როლის შესრულების დროს, დაუფიქრია მაყურებლისთვის. მართალია, ფილმში გამოიწვია ბევრი მსჯელობა: „ზოგი ამბობდნენ, დასაგრა და დაიწვინა მოელ ეპოპეა, ნაწარმოები კარგავს ეკრანინაციაში თავის პომპურობას, მაგრამ აქვე გულახდლად ვთქვათ, ვინც კი ნატამა როსტოვა ითამაშა; არა, ოდრი იყო შუღარბელი და განუმორებელი. ვერაინ ვერ ნაწვდა ნატამას სულის სიდრისეებს ისე, როგორც ეს შეძლო ოდრი ჰეპბერნმა. უბრალოდ რომ ვთქვათ, მან ნათლად გვიჩვენა ნატამა ასე შესის, ნატამა ასეთიო. უყურებ და ეთანხმები,

მიხეილ ქვლივიძე

მიხეილ გიორგის ძე ქვლივიძე დაიბადა 1925 წელს ქ. თბილისში. პოლონეთის და უნგრეთის კულტურის დამსახურებული მოღვაწე. დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია

ნიური მომხიბვლელით და ელგანტურობით. კინო ხელოვნებაში კი მისი ქეთი, ვახტანგ ტაბლაშვილის „ქეთო და კოტეში“, როდესაც არ უნდა ნახოს და რამდენჯერაც არ უნდა ნახოს მაყურებელმა, მიღებული სიამოვნება უკვდავ კყო.

ნიშნობლივია, რომ გადმოცემით სწორედ ამ ფილმმა აპოკინა ქალბატონ მადლას თავისი ცხოვრების ერთგული მეგობარი რჩეო თაბუკაშვილი. ორი შემოქმედი, ქართველი ხალხის ჭირვარამის გამხიარებელი. საშვილიშვილო საქმეებია და სიყვარულით ათობდა თავის ხალხს.

ჯერ ბატონი რეზო წაივდა ჩვენგან. ვერ გაუძლო, ვერ აიტანა, ვერ ულაღატა, ვერ დასჯაბნა სიმარტოვის ტვირთის სიმძიმეს, თავის სიყვარულს სულ ცოტა ხანში გაკვეთა... სხვათადად ვერც წარმოიდგინა, დარჩენილია მათი წერილები, მათი ცხოვრების ნაწილი. ამ ნაწილს კი ასე ჰქვია „ასე ძლიერად არასოდეს შევარებია“.

ბდნენ „ეს ხომ ჩვენი ბებია არისო“. განსაკუთრებით ამზე ბგობდნენ იტალიაში.

რამდენ მომხიბლავ როლზე უთქვამს ქალბატონ სესილიას კატეგორიული უარი, რადგან საკუთარი თავისადმი ძალიან მომთხოვნი გახლდათ. ასევე ძალიან მეცხრი იყო სხვისი ხელოვნების შეფასების დროსაც. ამიტომ ბატონი ვასო გომიშვილი იხსენებდა, რომ ყოველი გამოცემის შემდეგ შეხუდავდა ქალბატონ სესილიას. თუ ის არ წამოტვებოდა სკამიდან და არ გაუარდებოდა დარბაზიდან, მაშინ სპექტაკლი კარგ ნათამაშებდ ითვლებოდა. თუ იგი აღრე გავიდოდა, რაც არ უნდა დანერგულიყო დარბაზი ტაშის ხმაში, ამას აღარ ჰქონდა ბატონ ვასოსთვის მნიშვნელობა. პიროვნებაც კოლორიტული და მსახი-

ოლგა კიკაბერიძე

მოქალაქის და განიცდი. ეს კი შემოქმედის ერთადერთი დიდი საიდუმლოებაა.

გავხსენით კლნა ღულიტლი „პიგმალიონში“. მთავარი გმირი სწორედ შინაგანი ბუნებით არის წარმოდგენილი. ამ

სანდოა თაყაიშვილი

ობიკ კოლორიტული იყო. „არ არსებობს დიდი და პატარა როლები“. ეს ცნობილი სიტყვები პირდაპირი გაგებით მიესადაგება მსახიობის შემოქმედებას, ყველა ნათამაშებ როლს, რადგან მისი ერთი ფესტიცი კი საკმარისია და ბევრის მოქმელი.

ქალბატონი სესილია თაყაიშვილის ხელოვნება „ცეცხლისფრთხი ბროწეულის ყვავილივით“, მართლაც ბებია სახით, ყოველთვის იბრწვენებს მზის სხივებთან ერთად.

ორი ფილმის მეჯლისის სცენები დაუწყებია. აქ ოდრის მთავარი გმირები, პაუროვანი და მომხიბვლელი, განუმორებელი არიან. მათი გრაციოზობა, მადლი საზოგადოების უტიკტი უღიოდ ესადაგება თვითონ შესრულებლის ბუნებას. ხოლო მსახიობის „რომაული არდადეგები“ გრიობრი პეკთან ანსამბლში ხომ დაუწყებია.

გულსატკეპია, მეტად გულსატკეპია, რომ ამ შესანიშნავმა ქალბატონმა ადრე დაამთავრა სიცოცხლე და ჩვენ კი დაგვიტოვა სევდა. თავისი შემოქმედებით მან გვიანდერბა, მსახიობი სადაც არ უნდა იყოს, სცენაზე თუ კამერის წინ, მან კი არ უნდა ითამაშოს, მან უნდა იცხოვროს!

მასალები მოგვაწოდა ნანა ბიბილაშვილი

დავით აღმაშენებლის (პეტროვიჩის გამზ.) ტხადიციების აღმოჩენის ნებაყოფლობითი საზოგადოება და გაზეთი „მეფეთუზნის“ ხედაქცია ელცავს ჩვენს თანაუბნებს, ქალბატონ სია ლელიანს, დაბადების დღეს!

(1950). პირველი პოეტური კრებული 1952 წელს გამოაქვეყნა. ძირითადი წიგნები: „ლირიკა“ (1956), „მოკითხვამდე“ (1962), „ლექსები“ (1965, 1967, 1970, 1978, 1981), „დაბრუნება“ (1966), „გაგრძელება იქნება“ (1971, 1972), „შენთან ყოფნიდან უშენობამდე“ (1982), პროზაული კრებული „ფიქრები... ფიქრები“ (1978), მონოგრაფია „ვეფხისტყაოსნის დასურათებანი“ (1967), საყმაწვილო კრებულები და სხვ. თარგმნა თანამედროვე იტალიელი პოეტების ლექსები (კრებ. „მთვარის თეთრი იალქანი“ (№1962), ს. კვამიშვილის „ლექსები“ (1965), პოლონელი პოეტების ტ. რუჟევიჩისა და ზ. ჰერბერტის ლექსები (კრებ. „ხე და ვარსკვლავი“ 1973), ე. შვარცის, ვ. კოროსტილიოვის, ე. როსტანის, ი. კატონას, ლოპე დე ვეგას და სხვ. პიესები. ქვლივიძის მრავალი კრებულია გამოცემული რუსულ ენაზე. ლექსები თარგმნილია იტალიურ, პოლონურ, უნგრულ და სხვ. ენებზე.

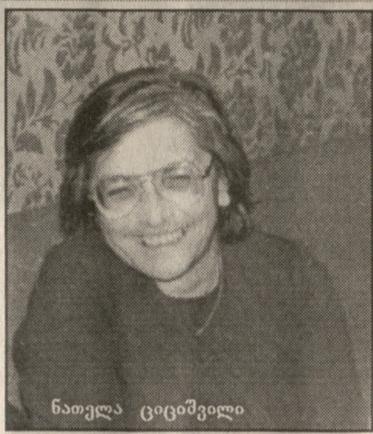
საქმედან შენძან წამოგახინოს შენ

შეუძლებელია არ გიყვარდეს ეზო, სადაც გაიზარდე, შენი ქუჩა, უბანი. სწორედ აქედან იწყება სამშობლოს სიყვარული. მაგრამ პლესანოვის პროსპექტი, მარტო საყვარელი ქუჩა არ იყო, ის ჩვენთვის მალაი ზნეობის, სულიერების სკოლა იყო. აქ იცოდნენ ქალის პატივისცემა, მეგობრის გატანა და ერთგულება. ქუჩა ლამაზი იყო თავისთავად, მაგრამ კიდევ უფრო ამშვენებდა მას პლესანოველ ვაჟთა რაინდობა და ქალთა მოკრძალებული, სადა თავისდაჭერა. ჩასაცემელი ბევრი არა გვქონდა, მაგრამ ქუჩაში ისე არ გავივლიდით, თუ კაბას არ დავიფარავდით, თმებს ლამაზად არ დავიფარავდით. ქუჩაში ამაყად დავდიოდით, რადგან არავინ იყო უბატონოდ ხმის გამცემი. კინოსა და თეატრის საღაროებთან უცნობი ვაჟებიც გვხვდნენ გვითმობდნენ და წინ გვივებდნენ. პროსპექტზე მაშინაც № 1 მარშრუტის ტროლეიბუსი დადიოდა, სკამებზე მოხუცები და ქალები ისხდნენ. მამაკაცები ფეხზე

და ის ყველაზე ახლობელი იყო ჩემთვის. ახალგაზრდობაში გამოუცდელი ლობის გამო ბევრ რამეს სათანადოდ ვერ ვაფასებთ, ამიტომ ქართული გარემოს ფენომენიც ჩვენში უფრო მოგვიანებით შემოდის, მაგრამ ჩვენ მისი მადლიერები და ერთგულები ვრჩებით მთელი ცხოვრების მანძილზე.

ამასთან დაკავშირებით ჩვენი გაზეთის მკითხველებს მინდა გავაცნო შესანიშნავი ქართველი ქალი - ნათელა ციციშვილი, რომელიც ახლაც აქ ცხოვრობს თავის დიდ ოჯახთან ერთად. გარემოებათა გამო ნათელას დიდხანს მოუწია საქართველოს გარეთ ცხოვრებამ, მაგრამ ბოლოს გულმა მაინც თავისი ქვეყნისკენ, თავისი ქალაქისკენ გამოუწია, დაბრუნდა თბილისში მარტო კი არა - თავის ექვს შვილიშვილთან ერთად.

23-ე სკოლაში ჩვენ ერთად ვსწავლობდით. ახლაც თვალწინ მიდგას სივრიდანა, ძალზე დახვეწილი გარეგნობით, ფაქიზი ბუნების გოგონა,

ნათელა ციციშვილი

ამზადა და ბრწყინვალედ დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. შემდეგ როგორც წესია - გათხოვდა, მეუღლე - გიორგი ქურდევანიძე მაშინ მოსკოვში სწავლობდა და ნათელაც იქ, ქმართან გადასახლდა. მოხდა ისე, რომ მათ მოსკოვში ოცდაათი წელიწადი იცხოვრეს. გაზარდეს ხუთი ვაჟი და ერთი ქალი. მე თბილისში დავრჩი და ჩვენი გზები კარგა ხნით გაიყარა, მაგრამ მოსკოვიდან ჩამოსული მეგობრებისგან ვიცოდი, რომ ნათელა ციციშვილს აქვს ძალიან კარგი ოჯახი (სხვანაირად არც შეიძლება რომ ყოფილიყო), ჰყავს კარგად აღზრდილი ბავშვები. რა სულიერი ძალა იყო ამ ნაზ, ხელისგულზე გაზრდილ გოგონაში, რამაც შეძლებინა იმ სიძნელების გადატანა, რაც ხუთი შვილის გაზრდასთან იქნებოდა დაკავშირებული. თანაც ძალიან უყვარდა თავისი პროფესია და მუშაობა არასოდეს არ შეუწყვეტია. რა თქმა უნდა ქმრის, მისი ერთგული მეგობრის დახმარების და ხელი-სმეწყოების გარეშე ეს შეუძლებელიც იქნებოდა.

გავიდა თითქმის 30 წელიწადი. ერთხელ ქუჩაში კლასის მეგობარი შემხვდა და ახალი ამბავი გამაგებინა. ნათელა მოსკოვიდან ჩამოვიდა, ექვსი შვილიშვილი ჩამოიყვანა და ყველანი ჩვენს სკოლაში მიაბარაო.

სანახავად წავვედი. დამხვდა ჩემი ძველი ნათელა. ის სრულებით არ შეცვლილიყო, ისევე ისეთი სათნო, მოღიმარი და გულისხმიერი. საუბრისას ასე ახსნა თავისი გადაწყვეტილება: მინდა, რომ ბავშვები ქართულ გარემოში გაიზარდნენ და ქართველობა არ დაეარგონო. შვი-

ლებს ქართული კი ესმით, მაგრამ ლაპარაკით ვერ ლაპარაკობენ, შვილიშვილები რომ იქ დარჩენილყვნენ, გარუხება ელოდათ და ასე რომ არ მომხდარიყო, იცისრა მძიმე ტვირთი, თვეებისა და წლების მანძილზე იჯდა ბებია შვილიშვილების გვერდით და ერთად სწავლობდნენ გვეთვილებს ქართულ ენაში. ნიჭიერი ბავშვები თანდათან გაიწაფნენ და ახლა ერთმანეთთანაც ქართულად საუბრობენ. სათქმელად ადგილი, მაგრამ რა შრომა და ძალისხმევაა ჩადებული ნათელას მიერ ამ მართლაც დიდ, პატრიოტულ საქმეში, ამისი მხოლოდ წარმოდგენა თუ შეიძლება.

ლიან მათ ოჯახში, როგორც თანდროზე ჩვენ დავდიოდით ნათელასთან. ბებია კი ძალზე გასარბული და ბედნიერია, რომ მისი შვილიშვილები საქართველოში ცხოვრობენ. ქართულ გარემოში იზრდებიან.

სწორად იყრიბებიან ნათელას ჩვენი კლასის მეგობრებიც. ხელჩამოსვლამ ისევ ერთად შეჭრა დაფანტული კლასი. როცა არ შეალო მისი სახლის კარები, იქ უნდა ლეზად დაგვდებდა ვინმე ჩვენი კლასი.

ქალიშვილი ნატა-დედის სახლად სტუმრად ჩამოვიდა თბილისში აქ გაცივო ქართველი ვაჟი, შუგრდათ ერთმანეთი, მალე ქორწინება დაიხსნა და ისიც თბილისში დასახლდა. დიდი ხანი არ არის ნათელას კიდევ ერთი შვილიშვილი ედინა: პატარა თამარის ქართულ ენა ბავშვობიდან ეცოდინება და აღმოუწევს უკვე მოზრდილ ასაკში მშობლიური ენის, როგორც უცხო ენის შესწავლა.

ბაბუა - ღირსეული ქართველი

შვილები: გურამ, ლევან, ნატალია, არჩილ, დავით ქურდევანიძეები.

ნათელა და გიორგი შვილებთან და შვილიშვილებთან.

იდგნენ და თავისუფალ სკამებზე არა სხდებოდნენ, ის შემდეგ გაჩერებზე რომ ქალი უნდა ამოსულიყო, იმისთვის იყო განკუთვნილი. განსაკუთრებით გვიყვარდა პლესანოველ ვასკირება. ეს რიტუალი საზვიოვარად ნწყობილებს გვიქმნიდა, რადგან აქ განსაკუთრებული, მხილოდ თბილისისათვის დამახასიათებელი ურთიერთობის ტიპის ქართული გარემო იყო და ქართული სული ტრიალებდა. ასე იყო ალბათ თბილისის სხვა ქუჩებშიც, მაგრამ მე პლესანოვი მასსოვს ყველაზე კარგად, რადგან აქ დავიბადე, აქ გაიზარდე

მშვიდი, აუღელვებელი და სათნო. ის საუკეთესო მოსწავლე და მეგობრების უზომოდ მოყვარული იყო. ეს პატარა გოგონა თავის ლამაზი ბუნებით და კეთილგანწყობილებით ყველაში საპასუხო გრძობებს იწვევდა და აკეთილშობილებდა მთელ კლასს. მისი დიდი ბინა ჩვენი თავმჯდომარის ადგილი იყო. აქ ყველას გულითადად ხვდებოდნენ თვითონ და მისი ახლობლებიც. სკოლის დამთავრების შემდეგ უნივერსიტეტში ფილოსოფიის ფაკულტეტზე სწავლობდა, შემდეგ ასპირანტურაში. კოტე ბაქრაძის ხელმძღვანელობით მო-

ბელიც იქნებოდა.

გავიდა თითქმის 30 წელიწადი. ერთხელ ქუჩაში კლასის მეგობარი შემხვდა და ახალი ამბავი გამაგებინა. ნათელა მოსკოვიდან ჩამოვიდა, ექვსი შვილიშვილი ჩამოიყვანა და ყველანი ჩვენს სკოლაში მიაბარაო.

სანახავად წავვედი. დამხვდა ჩემი ძველი ნათელა. ის სრულებით არ შეცვლილიყო, ისევე ისეთი სათნო, მოღიმარი და გულისხმიერი. საუბრისას ასე ახსნა თავისი გადაწყვეტილება: მინდა, რომ ბავშვები ქართულ გარემოში გაიზარდნენ და ქართველობა არ დაეარგონო. შვი-

შვილებს ხელს და მოსკოვში დაბრუნდება მეთქი. მაგრამ ნათელა ის პიროვნება არ არის, ვისაც სიძნელებისა ეშინია და ავიღოდა ყრის ფარ-ხმალს, მან ჩვეული სულის სიმტკიცე გამოიჩინა, დასახულ მიზნს არ გადაუხედა და თავის პატარაკომუნასთან ერთად მხნედ გადაიტანა ყველანაირი გაჭირვება, რასაც ის „პატარა უსიამოვნებებს“ უწოდებს, ალბათ იმასთან შედარებით, რაც მოხდებოდა მაშინ, თუ მისი შვილიშვილები ეროვნებას დაჰკარგავდნენ. ახლა მის ოჯახში ისმის გამართული ქართული საუბარი, ქართული სიმღერები, ქართული ლექსები ბავშვებს ჰყავთ ქართველი მეგობრები, რომლებიც ისეთივე ხალისით მო-

კაცი გიორგი ქურდევანიძე ფიზიკმათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი ყუადემიის წევრ-კორესპონდენტი ხელნა მებგობრობის უნივერსიტეტის პროფესორი სწორად ჩამოდის თბილისში შვილიშვილების სანახავად. ჯერ-ჯერობით ვერ სტოვებს თავის სამუშაოს, მაგრამ საუთხსავია, რამდენ ხანს გასძლებს ბაბუა შვილიშვილების გარეშე?

და ცხოვრობს თბილისში შესანიშნავი ბების წყალობით და, რა თქმა უნდა, მეუღლისა და ოჯახის დანერჩენი წევრების ხელისშეწყობით დიდი, ლამაზი ოჯახი.

ღმერთმა უმრავლესი საქართველო ნათელა ციციშვილისთანა ქალები.

მიუხედავად იმისა, რომ გახული საუკუნის 30-იან წლებში თბილისი საგრძობლად გაიზარდა და ახალი ტერიტორიების ათვისება ჩქარა ტემპით მიმდინარებდა, ქალაქში მხოლოდ ერთადერთი მეტეხის ხიდი არსებობდა. რაც საგრძობლად ართულებდა მტკვრის მოპირდაპირე ნაპირების კავშირს. გუგია, ჩუღურეთი, გერმანელთა დასახლება (დღევანდელი დავით აღმაშენებლის პროსპექტის მიდამოები) მოწყვეტილი იყვნენ ქალაქის ცენტრალური უბნებისაგან და მათ შორის კავშირი დიდი ხნის მანძილზე გარშემოსახველი გზებით ხორციელდებოდა.

ორმოციან წლებში დღევანდელი ე. წ. კარლ მარქსის ხიდის ხაზზე მესანგრეები აშენებდნენ დროებით ხის ხიდს, რომელსაც რეგულარულად ატაცებდა მტკვარი. 30-იან წლების დასასრულს დამუშავდა კაპიტალური ხიდის პროექტი, რომელიც არ განხორციელებულა, ვინაიდან მეფის მთავრობამ უარი განაცხადა ხიდის მშენებლობის დაფინანსებაზე. 40-იან წლებში კავკასიაში მეფისნაცვლის მიხედვით ვორონცოვის დაგეგმვით ხიდის პროექტი შეადგინა არქიტექტორმა ჯ. სკუდერმა. საგეგმობა ორი დიდი და მცირე ხიდებისაგან შედგებოდა, მტკვრის ძირითად კალაპორტსა და მის მარჯვენა ტოტზე. 1848 წელს დაწყებული მშენებლობა სხვადასხვა მიზეზით ხშირად ჩერდებოდა (იცივლებდნენ მოიჯარადები). 1849 წელს ადიდებულმა წყალმა წაიღო ხის ხიდი. 1851 წელს ტაძრის მშენებლობისას დაილუკა ხიდის ავტორი და სამუშაოთა ხელმძღვანელი არქიტექტორი სკუდერი. 1851 წელს დიდი ხიდის პროექტი გადაამუშავა ინჟინერმა ს. ბლეხმა, რომელმაც ხის მასალები აგურის კამალებით შეცვალა. მშენებლობას სა-

ვორონცოვის ხიდის ისტორია

ბოლოდ დაიწყო მშენებლობა. 1851 წელს დიდი ხიდის პროექტი გადაამუშავა ინჟინერმა ს. ბლეხმა, რომელმაც ხის მასალები აგურის კამალებით შეცვალა. მშენებლობას სა-

თავეში ჩაუდგა პირველი ინჟინერი-ჰიდრაულკოსი ქართველი შორის კ. ბაგრატიონი. მიხედვის, დღევანდელი ე. მარქსის სახელობის დიდი ხიდის სახეობა გახსნა 1853 წლის აპრი-

ლში მოხდა. ხიდს, თბილისელებმა არაოფიციალურად ვორონცოვის სახელი შეარქვეს, ვინაიდან გენერალ მიხეილ ვორონცოვი ქმედით მონაწილეობას დებულობდა მის მშენებლობაში. ამ სახელის დაბეჭდვას იმ გარემოებამაც შეუწყო ხელი, რომ დღევანდელ მარქსის მოედნის შუაგულში 1867 წლის 25 მარტს გაიხსნა მიხეილ ვორონცოვის ძეგლი. ორ მეტრიანი ფიგურა ბრინჯაოში იყო ჩამოსხმული. ხოლო კვარცხლები ალგეიის ქვით მოაპირკეთეს (პროექტის ავტორებია: პროფ. პაშენოვი და მხატვარი კრეტიანის). ხიდი იმდენად ვიწრო იყო, რომ უკვე 1884 წელს იგი გადაკეთდა. ამ ხიდის კონსტრუქცია თავის დროისათვის გარკვეულ ტექნიკურ ინტერესს იწვევდა. 32 მეტრიანი თაღების მალაათილი კვით ამოყვანილ დულაბზე, ალაგ-ალაგ წყობა გამაგრებულია ლითონის ღეროებით - პირონებით. ხიდი ახლაც მოქმედებს. მის ქვეშ სანაპირო ტრასა გადის. დიდი ვორონცოვის ხიდი ძირველ სვიანად შეიკვალა 1961 წელს (ინჟინერი გ. ქარცივაძე, არქიტექტორები: გ. მელქაძე, შ. ყავლაშვილი). ახალი კარლ მარქსის სახელობის ხიდის მშენებლობისას გამოიყენეს ძველი ბურჯები შეიარაღუნეს ხუთმალაჩი კონსტრუქცია და თაღების მოყვანილობა.

ზამთარ ხელახალი

ფეხბურთის სუპერპარსკვლავები

მარტო ხან
ბასტენი

დაიბადა 1964 წლის 31 ოქტომბერს პოლანდიის ქალაქ უტრუხტში. მისი სიმაღლე 1 მ 88 სმ, წონა 80 კგ. თამაშობდა კლუბებში: 1980-81 „ელინგოვი“, 1981-87 „აიაქსი“, 1987-95 „მილანი“.

მარტო ვან ბასტენი იყო ერთ-ერთი უდიდესი თავდასხმელი მსოფლიო ფეხბურთის ისტორიაში. იგი ორჯერ აღიარეს მსოფლიოს საუკეთესო ფეხბურთელად 1988 და 1992 წ-ში. მან თავისი საფეხბურთო კარიერა „ელინგოვი“ დაიწყო და, მალე მიიპყრო პოლანდიურ გუნდის „აიაქსის“ ყურადღება. იგი იყო ევროპის ჩემპიონატის საუკეთესო ბომბარდირი 1988 წელს. და აგრეთვე პოლანდიის ნაკრების შემადგენლობაში, გაიტანა 5 გოლი და აღიარეს ჩემპიონატის საუკეთესო ფეხბურთელად.

„მილანი“-ს შემადგენლობაში მან გაატარა 8 წელი და ამ დროის განმავლობაში უდიდესი პოპულარობა მოიპოვა მილანელ გულშემატკივრებში.

1989 წელს „მილანი“ განაღდა „სტიუა“ და ჩემპიონთა თასი მოიპოვა. ამ გამარჯვებებში ვან ბასტენს დიდი წვლილი მიუძღვოდა. იმ წელს იგი დაასახელეს ევროპის საუკეთესო ფეხბურთელად.

1993 წელს მას შესამდგომიანი გუნდის საუკეთესო ფეხბურთელის ტიტული და იგი ამით გაუტოლდა კრიუფსა და პლატინის, რომელთაც აგრეთვე სამჯერ აქვთ მინიჭებული ეს ტიტული.

მარტო ხან ბასტენი

იურგენ კლინსმანი

იურგენ კლინსმანი გერმანიის ნაკრების თავდამსხმელი და კაპიტანია. იგი დაიბადა 30 ივლისს 1964 წელს. მისი სიმაღლეა 1 მ 81 ს. 76 კ. პორსკოპი ლომი. ნაკრებში ჩატარებული აქვს 100-ზე მეტი მატჩი. მან კარიერა „შტუტგარტ კიკერსში“ დაიწყო, 1984-89 წლებში უკვე „შტუტგარტის“ ღირსებას იცავდა. შემდეგ იგი გადავიდა საფრანგეთის კლუბ „მონაკო“-ში. იქ ჩატარებული რამდენიმე წლის შემდეგ „ტოტენჰემ ჰოტსპურში“ აღმოჩნდა, სადაც პრემიერლიგის საუკეთესო ფეხბურთელის სახელი დაიმკვიდრა. იგი იტალიაში გადმოვიდა გუნდმა „ინტერმა“, ხოლო შემდეგ ისევ სამშობლოში დაბრუნდა, კერძოდ „მიუნხენის ბაიერნი“-ს, სადაც გერმანიის ჩემპიონატი მოიგო. შემდეგ კვლავ იტალიაში „ვენუსის სამპდორიაში“ დაბრუნდა. აქ მეტად წარმატებულად გამოვიდა და თავის ყოფილ კლუბ „ტოტენჰემისაკენ“ გაეშურა. მან განაცხადა რომ 1998 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის შემდეგ დაკანონდება კარიერას თავსო. გერმანიის ნაკრები მეთხედ ფინალური მატჩის შემდეგ გამოეთხოვა ჩემპიონატს, შეგახსენებთ, რომ იურგენ კლინსმანი 1990 წლის მსოფლიო ჩემპიონია და 1996 წლის ევროპის ჩემპიონი. უახლოეს ხანში ჩატარდება კლინსმანის გამოსათხოვებელი მატჩი, მსოფლიოს ვარსკვლავები გერმანიის ნაკრების წინააღმდეგ.

იურგენ კლინსმანი

რობერტო ბაგო

დაიბადა კალდინიაში 1967 წლის 18 თებერვალს. მისი სიმაღლეა 1 მ და 74 სმ. წონა 72 კგ. პონციურად თამაშობს თავდამსხმელად. სერია A-ში ჩატარებული აქვს 316 შეხვედრა, აქედან გატანილი აქვს 151 გოლი. იტალიის თასზე 73 შეხვედრა აქვს ჩატარებული 36 გოლი. ევროთასზე 55 შეხვედრა 27 გოლი. იგი თამაშობდა კლუბებში: 1982-85 წ. „კინცა“, 1985-90 წ. „ფიორენტინა“, 1990-95 წ. „იუვენტუსი“, 1995-97 წ. „მილანი“, 1997-98 წ. „ბოლონია“, ახლა „ინტერ“-შია. მისი მიღწევები: იტალიის ჩემპიონი 1994-95, 1995-96, იტალიის თასი 1994-95. უეფას თასი 1992-93 წლებში.

მასალა მოამზადა
ლევან სალუჟაძემ.
VIII კლ. მოსწავლე

ასმ შეარქვეს რუმინელებმა ქართული ფეხბურთის ლეგენდას ბორის პაიჭაძეს 1945 წლის დეკემბერში, თბილისის „დინამოს“ ფეხბურთელთა გუნდის სტუმრობის დროს. „დინამომ“ 18 დეკემბერს 2:1 მოუგო ბუქარესტის „ნორ“-ს, 21 დეკემბერს

ბორის პაიჭაძე — „ფეხბურთის პაჭაძე“

ნსაკუთრებული ალღოთი და საჭირო პოზიციის ფიქრზე უსწრაფესად შერჩევის უნარით. საფეხბურთო გამათაამ პარამონისათვის შეარქვეს მას სწორედ „ფეხბურთის კარუზო“.

სტაჟიან გულშემატკივრებს ალბათ ახსოვთ მოსკოვის „სპარტაკის“ ჩინებული რეაქციის მქონე მეკარე ალექსანდრე ლეონტიევი, რომელიც 1940-49 წლებში საიმედოდ იცავდა თავისი გუნდის კარს, შემდგომში ცნობილი სპორტული ჟურნალისტი, წერს: — „იცი, რას გეტყვით, უცხოელები ტყუილად როდი გვწამებენ გულგრილობას, ჩვენ ჯეროვნად ვერ ვაფასებთ საკუთარ ფეხბურთელებს, არც მათი ხეირიანი მხარდაჭერა ვიცით? საინტერესოა, საზღვარგარეთთან ასეთი კონტაქტების პერიოდში ბორის პაიჭაძე მსოფლიო ვარსკვლავთა შორის იკავებდა კი? აი რას ამბობდა ქართული ფეხბურთის პატრიარქი ანდრო ფორდანი — პაიჭაძე: „დღევანდელ დღეს რომ ეთამაშა ბორისს, ის მსოფლიოს ვარსკვლავთა

სამეულში დაიკავებდა საპატიო ადგილს“. დიას, არის სპორტში ასეთი გამოთქმა: „უბედო სპორტსმენი“. ასეთი ნიჭის პატრონი, როგორც ბორის პაიჭაძე იყო, ალბათ მსოფლიოს სიმბოლური ნაკრების უცვლელი წევრი იქნებოდა“.

1941 წლის 11 მარტის გაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტში“ ვკითხულობთ: „ბორის პაიჭაძე თბილისის „დინამოს“ ოსტატთა გუნდის კაპიტანია, საქართველოს ყველაზე პოპულარული ფეხბურთელი და საუკეთესო თავდამსხმელი საბჭოთა კავშირში. პაიჭაძე იერიშების ვირტუოზია. მისმა გულდაგულ მიტანილმა, მოწინააღმდეგეთა მთელი მოლოდინი შეტევა, ბურთის ფილიგრანულმა ფლობამ, ცნობილმა „პაიჭაძესებრმა“ დრობინგმა — ყველაფერმა ამან გახადეს პაიჭაძე ფეხბურთის საყოველთაოდ აღიარებულ ოსტატად“.

წელს ბორის პაიჭაძეს 84 წელი შეუსრულდებოდა. ბორისი ჩოხატაურის რაიონის სოფელ ონჭიკეთიდან, თავის და-ძმასთან ერთად საცხოვრებლად ფეხბურთის სამშობლოში, ქალაქ ფოთში გადავიდა. მამა სოლომონი დიდი ფიზიკური ძალის პატრონი ფოთის

ნავსადგურში მტვირთავად მუშაობდა, დედა — ოლღა ტულუში მეტად სათონო და გონიერი ქალბატონი ყოფილა.

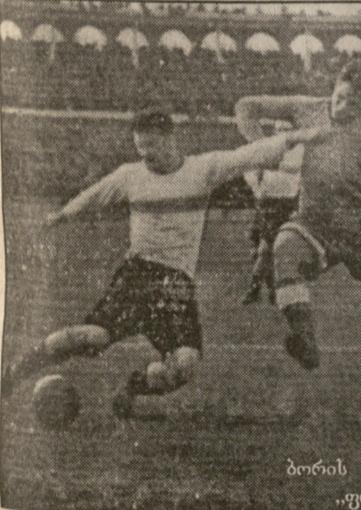
„შვიდი წლისა ვიყავი, — იხსენებდა ბორისი, — კუნძულზე ოთხკლასიან სკოლაში რომ მიმბარეს. ფოთში ამ დროს ფეხბურთი დიდი პოპულარობით სარგებლობდა და ბიჭები მთელი დღეობით სტადიონზე ვეგარებოდით. 1923 წელს ფოთში სათამაშოდ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გუნდი ჩამოვიდა. მათ შორის იყვნენ: უნკა ფრუიძე, ლელიო ხოტივარი და კოლაი სანი-შვილი (ორივენი შემდგომში ცნობილი კინორეჟისორები გახდნენ), მშები ამბოკაძეები, ანდრო ფორდანი. ანდროზე ადრეც ბევრი გვსმენოდა და ბიჭები მოსვენებას არ ვაძლევდით, ფეხდაფეხ დავევებოდით, ვიდაცამ შავკვრემან ანდროს „მენახშირე“ შეარქვა“.

ფოთში, იმ დროისათვის მთელ ამიერკავკასიაში ერთადერთი ბალახისსაფარიანი სტადიონი იყო, სადაც ადგილობრივი და საქალაქთაშორისო მატჩები იმართებოდა, რომელსაც ბორისი და თავისი თანატო-

ლები არასოდეს არ აცდენდნენ. თავის უბანში, მინდორს, სადაც ბიჭები ფეხბურთს თამაშობდნენ, ჩხარტიშვილის მინდორს უძახდნენ, დილიდან-საღამომდე დაუმთავრებლად თამაშო-

ბორის პაიჭაძე

ბორის პაიჭაძე „ფინტი“

ბუქარესტის „უვენტუსს“ ამარცხებს გამანადგურებელი ანგარშით 10:5, 26 დეკემბერს ტიმიშორას ნაკრებს 5:2, გაზეთი „ნაროდნი სპორტი“ წერდა, რომ „ქართული ფეხბურთელთა ყოფნა ჩვენს ქვეყანაში, წლის ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო. მათ მაღალტექნიკური თამაში გვიჩვენეს, პაიჭაძე კი კონტინენტური მასშტაბის ცენტრალური თავდამსხმელია“. „უვენტუსის“ მარჯვენა გარემარბი საერთაშორისო კლასის ფეხბურთელი ე. იორდაკი მიუთითებს, რომ „უმაღლესი კლასის ფეხბურთელებს შორის პაიჭაძე იყო ყველა ხაზის ტეინი-კაცი, რომელიც საამისოდ ყველაზე ხელსაყრელ მომენტში იძლეოდა ადგილების მონაცვლეობის ნიშანს. მან წარუშლელი შთაბეჭდილება მოახდინა როგორც მაყურებელზე, ისე რუმინულ ფეხბურთელებზე თამაში მრავალფეროვანი კომბინაციური სტილით, ბურთის ფლობის სრულყოფილებით, შექმნილი სიტუაციის გრძობის გა-

1940 წელი ქ. რივის სტადიონის გუნდის კაპიტანი ბ. პაიჭაძე, გ. იოსელიანი, ა. ტყეშელაშვილი, ბ. ფროლოვი, მ. ბერძენიშვილი, ჯ. კინწურაშვილი, ა. კვინაძე, ტ. ჯორჯიყია, ვ. პანიუკოვი, კ. ფეხლევანიძე, ვ. ჩერნიხეიცი, ვ. ბერეჟნიი, ვ. ჯორბენაძე, თ. გავაშვილი, მ. ჭვლიძე, ვ. ჯავახიანი.

ბდნენ ფეხბურთის ჭინჭის ან რეზინის პატარა ბურთით. „ხანდისხან დროის ბუმბიტან კამერას ვაკეთებდით და „აბალოჩას“ დედეები ნაჭრებისაგან გვიკარავდნენ“. ასეთი ბურთები დიხანს ვერ უძლებდა ბიჭებს.

„მასხოვს, უკვე თბილისის „დინამოს“ გუნდის წევრს, მოსკოვის „სპარტაკთან“ მატჩის შემდეგ გულშემატკივრმა მითხრა: — შენს ფინტს მცველმა სოკოლოვმა ალლო ვერ აულო. მე, თითქოს მისი ნათქვამი არც გამეგონოს, სიტყვა ბანზე აუუგდე. იცით რატომ? უბრალოდ არ ვიცოდი, რას ნიშნავდა სიტყვა „ფინტი“, როგორც გამოიყვანა, იგი არც მეტი, არც ნაკლები ცრუ მოძრაობა, მოტყუება ყოფილა, რასაც მე და ჩემი თანაგუნდელი ფოთელი ბიჭები აუკნიდანვე ვეზიარეთ“.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

აპარეტიორი ნიკო მუსხელიშვილი

სიყვარულით იხსენებს სხვა მოღვაწე კორეულ მეცნიერთა შორის დაუფიქრებელი უდიდეს მეცნიერს და საზოგადო მოღვაწეს ბატონ ნიკო მუსხელიშვილს.

— ბატონო ნიკო, მართალია, თითქოს ყოფილი თავადი ბრძანდებით?

— თქვენ კითხვას სწორად არა სვამთ: რას ნიშნავს „ყოფილი თავადი“? ეს ხომ იგივეა, რომ ძალზე იყოთო — ეს ყოფილი ფილოსოფიურია ან დობერმან-პინჩე-რია? დობერმან-პინჩერი ვიქნა, ასევე თავადიც; ისე, კი მე თავადი არ განსაზღვრეთ, ჩემი მშობლები ახსნაურები იყვნენ. ამიტომ მეც ახსნაური ვარ.

ნიკო მუსხელიშვილის კაბინეტში მეცნიერებმა ვალდებულნი ვართ ვინაობა ვთქვათ. ბატონმა ნიკომ განაცხადა: — ჩვენ ახლა ვალდებულნი ვართ ვთქვათ სურათის გადაღებით უკმაყოფილო ვეზირები.

პოეტმა მისებრ ჩაიქირქილა და თქვა: — „ამაყობო, ხომ დამერწმუნებით, რომ პრეზიდენტი არასოდეს არ ცდება“.

ვიცე-პრეზიდენტი ილია ვეკუას და პრეზიდენტი ნიკო მუსხელიშვილის ერთი მდივანი ქალი სესილი ლურსაბაძე შევკვალთ.

— ბატონო ნიკო, რა ექნათ როგორმე გავიყოთ. მიმართა ილია ვეკუას.

— კარგი ილია, მაგრამ როგორ გავეჭრათ — სიგარეტზე თუ სიგარეტზე?

პრეზიდენტის მდივანი გაუხდა ავად! ვი-ორეა მოწმობენ ავადმჯობის მამხილებს სწავლულმა მდივანმა თავისი მდივანი გაუგებ-ვანა დასაბამებლად. მეზვერის დროს ბატონმა ნიკომ გიორგის კითხა: — თქვენ მდივანს რა კარგი თვალები ჰქონიათ.

— მე ჩემს მდივანს თვალებში არ ვუ-ყურებო.

მეორედ ბატონმა ნიკომ უთხრა: — გიორგი, თქვენს მდივანს ფეხებიც კარგი ჰქონიათ.

— მე ჩემს მდივანს ფეხებში არ ვუ-ყურებო.

— კაცი, თუ მდივანს არც თვალებში უყურებ და არც ფეხებში, ანა სად უყურებო? — გაეხუმრა ბატონი ნიკო.

ნიკო მუსხელიშვილის დედულელოში მან-გლისი უფროსი მდივანი მისი მდივანის მსო-ფლიოში ასე რომ ვართ გაიგებო, მან-გლისი უფროსი და ინგლისი უფროსი მდივანი მისი მდივანის მსო-ფლიოში ასე რომ ვართ გაიგებო.

ნიკო მუსხელიშვილის დაბადების 80 წლისთავსადმი მიძღვნილ კონცერტში ასეთი სკენი წარმოადგინეს. ანტიკური ტიპის ეკონომიკა:

— მუსხელიშვილი თუ გაგივა ვინ არის? — არ ვიცი, ეგ ალბათ დღეებში თამაშობს და მე მათ არ ვესწრებიო, — იყო პასუხი.

ერთ-ერთ სახეობა სხლიდან გამოვი-დნენ: ბატონი ნიკო, რაფიელ დვალის, სე-რგი ლურსაბაძის და დევი სტურუა. მე-უღლებმა გამოსვლა შეგვიანეს.

ბატონმა რაფიელმა ითხოვა: — ეს ჩემი ცოლები სად არიან, რა-ტომ არ გამოდნენ?

ბატონმა ნიკომ დაამხილა: — დაწვარდი რაფო, სანამ ჩვენ მა-ღალი ხელფასები გვაქვს, ჩვენი ცოლები არ მიგატოვებენო.

გამოჩენილი ქართველი მათემატიკოსი და მექანიკოსი, საზოგადო და სახელმწიფო მოღვაწე, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ერთ-ერთი ფუძემდებელი, მათემატიკისა და მექანიკის ქართული სამეცნიერო სკოლის ფუძემდებელი, საკავშირო მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის წევრი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი და შემდეგ მისი სა-პატიო პრეზიდენტი, სოციალისტური შრო-მის გმირი, საკავშირო უზენაესი საბჭოს მრავალჯერადი დეპუტატი, თბილისის სახე-ლმწიფო ა. რაზმაძის სახელობის მათემატიკური ინსტიტუტის დირექტორი.

მეცნიერს გამოეყოფოდა აქვს დრეკა-დობის თეორიისა და ინტეგრირებადი განტოლებების, ფუნქციონალური თეორიის სასა-ზღვრო ამოცანებში და სხვა. მუსხელი-შვილმა ერთ-ერთმა პირველმა დაიწყო კო-მპლექსური ცვლადის ფუნქციის თე-ორიის გამოყენება დრეკადობის თეორიის ამოცანებისათვის შემოიღო მრავალი მე-თოდი, რომლებსაც წარმატებით იყენებენ მათემატიკის სხვა დარგებშიც; თეორიულ ფიზიკაში და მექანიკაში. მუსხელიშვილის შრომებში ამოხსნილია ბრტყელი დრეკა-დობის თეორიის ყველა ძირითადი ამოცანა სტატისტიკური შემთხვევისათვის, მან აღმო-აჩინა ართიკული კლასი, რომელითა-თვისაც ბრტყელი ამოცანა რედუცირდება ალგებრულ განტოლებათა სისტემაზე. მე-ცნიერმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ანალიზური ფუნქციების სისტემაზე, ანა-ლიზური ფუნქციების წრფივი სასაზღვრო ამოცანებისა და ერთგანზომილებიანი განსაკუთრებული გულების მქონე ინტეგრა-ლური განტოლების თეორიის და სხვა.

ნიკო მუსხელიშვილი ავტორია ფუ-ნდამენტალური სახელმძღვანელოებისა ანა-ლიზურ გეომეტრიასა და თეორიულ მექა-ნიკაში. მისი მონოგრაფია „დრეკადობის მათემატიკური თეორიის ზოგიერთი ძირ-ითადი ამოცანა“ დიდი ხანია იქცა მეცნი-ერთა საშავლო წიგნად მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში.

ნიკო მუსხელიშვილი იყო ბულგარე-თის, პოლონეთის, გერმანიის მეცნიერე-ბათა აკადემიის წევრი. დაჯილდოებული იყო ტურინის მეცნიერებათა აკადემიის ოქროს მედლით, ლომონოსოვის სახელო-ბის ოქროს მედლით და იანეზ ჯაუხანიშვი-ლის სახელობის ბრინჯაოს მედლით.

მადლიერი ქართველი ხალხი დიდა

გაგობრის და თანაგობრის სსოვნა

დავით აღმაშენებლის (პლენარის) გამზირს, ქალაქ თბილისს და მიუღ საქართველოს გამოაღდა დირეული მა-მულიშვილი, პატრიოტი და ერის მო-ამთავრე გენერალ-მაიორი გივი კვანტლი-ანი.

ბატონი გივი დაიბადა 1933 წელს. ბავშვობა და ყრობა გაატარა ყოფილ „პლენარის“ უბანში. 1961 წელს და-ამთავრა თბილისის პედაგოგიური ინსტი-ტუტი.

საქართველოში არ არის რაიონი, ქალაქი თუ სოფელი, სადაც არ იცნო-ბდნენ, პატის არ სცემდნენ და იმედის თვალით არ შეჰყურებდნენ ამ ჭეშმარი-ტად გულისხმიერ, მოსიყვარულე და სა-ქმისადმი ერთგულ ადამიანს.

გივი მრავალი წლის მანძილზე ხე-ლმძღვანელობდა პარტიის ვანის, გა-რდაბნის რაიონულ ორგანიზაციებს, ქ-გაგობრის საქალაქო კომიტეტს. მუყაითი შრომით, ინიციატივით და პრინციპუ-ლობით მოხსენებდა ავტორიტეტული ხე-ლმძღვანელების სახელი.

შინაგან საქმეთა ორგანოებში გივი კვანტლიანი გამოიგზავნა სამუშაოდ 1980 წელს. მასთვის ჩვენი შეხვედრა საქა-

რთველის კომპარტიის ცენტრალური კო-მიტეტის იმ პერიოდში პირველი მდი-ვნის ელვარდ შუგარდნაძის მისაღებაში. იგი გამოვიდა პირველი მდივნის კაბინე-ტიდან აღდგენული და ჩაფიქრებული. გივი გრძობდა, რომ იმ დღიდან მის ცხოვრებაში იწყებოდა ახალი პერიოდი, ალავსე ვაჟკაციური შემართებით, რომა-ნტიზმით და რისკით.

გივი კვანტლიანი სათავეში ჩაუდგა ქ. თბილისის შინაგან საქმეთა სამმარ-თველოს, შემდგომ გადაყვანილი იქნა შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგიულე. იგი კურირებას უწყვედა სისხლის სამარ-თლის სამმართველოს, ყველაზე უფრო სახიფათო და ოპერატიულად რთულ სა-მსახურს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში.

გენერალ გ. კვანტლიანის ხელმძღვა-ნელობით ჩატარდა ბევრი ოპერატი-ული ღონისძიება, რომელიც შედეგადად დამთავრდა. საკადრისი სასჯელი მიიღო მრავალმა ბოროტმოქმედმა.

ამავე დროს არ შეიძლება არ აღი-ნიშნოს ის გულისხმიერება და ზრუნვა, რასაც იჩენდა გივი შემთხვევით გადა-ცდილი ადამიანების მიმართ. ბევრი მა-თვანი აარია ბატონმა გივიმ საპატი-მროს კარებს. დღეს ისინი ჩვენი საზო-გადოების დირეული წევრები არიან.

მნიშვნელოვანი ღვაწლი დასდო გ. კვა-ნტლიანმა შინაგან საქ-მეთა ორგანიზაციის კა-დრების აღზრდის საქ-მეს. წლების მანძილზე იგი სათავეში ედგა მი-ლიციის უმაღლეს სკო-ლას. როდესაც საქა-რთველოს ტერიტო-რიულ მთლიანობას სა-ფრთხე დაემუქრა, გივი კვანტლიანი თავის კურსანტებთან ერთად უშინაგან საქმეთა ბრი-გადში სეპარატისტული ძალების წინააღმდეგ.

მრავალი წელი მა-კავშირებს გენერალ

გივი კვანტლიანთან ერთობლივი მუშა-ობით, კიდევ მრავალი სასახლო უბან-ზოდი შეიმძლია გავისხელო მისი სამსა-ხურებრივი საქმიანობიდან, მაგრამ დღეს ამ წერილში მე მინდა განსაკუთრებულ გრძობით გამოვიხსოვო გივის, როგორც მეგობარს, ქართველ კაცს, უზომოდ ყვარებულს თავის სამშობლოზე, უფრო დიდძალაქზე და მშობლიურ ქვეყ-ნაზე. სადაც იგი უყვარდათ და პატის მდნენ. მისი გამოჩენა პლენარის მზინზე ყოველთვის იყო სიხარული იმედის მომცემელი.

რაოდენ დასანანია, რომ გივი კვანტლიანი ჯერ კიდევ ენერგიით სავსე და მებრძოლი სულით გამსჭვალული და აკლდა ჩვენს საზოგადოებას.

ძვირფასო გივი! მშვიდად განისვენაოთ სამყაროში. დარწმუნებული იყავი რომ შენი მეგობრები და უბნელები არ სოღეს დაგივიწყებენ.

დავით აღმაშენებლის (პლენარის) გამზირის ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოების სახელით

გურამ გვეტაძე, გადამდგარი გენერალ-ლეიტენანტი

სოსო ხარატიშვილი, გივი კვანტლიანი, გურამ გვეტაძე და შოთა გორგოძე (მარცხნიდან მარჯვნივ)

სსოვნა

ნაღდი ქალაქელი, ძირძველი „მეფეთუ-ბნელი“. დაიბადა 1937 წლის 3 ოქტომბერს. გაიზარდა ყოფილ ორგანიზაციის ქუჩაზე, რე-ნიგების სადგურთან ახლოს. 1945 წელს და-ამთავრა თბილისის რეინიგების საშუალო სკოლა. დამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის ტექნოლოგიური ფა-კულტეტი.

1950 წლიდან მუშაობდა კვების მრე-წველობის სისტემაში სხვადასხვა პასუხა-ვებ თანამდებობებზე. მან განვლო მეტად საინტერესო და ნაყოფიერი გზა — ინჟინრი-დან მინისტრის მოადგიულემდე.

კაცურად იარა რევაზ ლოლოძემ ამ ქვე-ყანაზე, „მეფეთუბანში“ გაზრდილ ვაჟკაცს არასოდეს უღალატა იმ ტრადიციისათვის, რაც მან მეფეთუბანში შეიძინა, უამბოდ გა-ზრდილი რევაზი (მამა 1937 წელს იყო რეპრესირებული) დედამ, საქართველოს და-მსახურებულმა პედაგოგმა ქეთევან არბო-ლიძემ ბრწინვალედ აღზარდა და შესანი-შნავი განათლება მისცა.

რაოდენ გულსატკეპია, რომ ასეთი და-ღებითი პირიყნება, ნაღდი ქალაქელი გამო-აკლდა ოჯახს, მეგობრებს, თბილისს.

ძვირფასო რეზო!

არიან ჩვენს გარშემო ადამიანები, რომლებიც მშესავით სითბოს აფრქვე-ვენ, მუდამ ეფერებიან ახლობლებს, მეგობრებს, ამხანაგებს. ასეთი იყავი შენ, კაცი ღირსეული, კეთილშობილი და სულიერად ამაღლებული.

შენ უზომოდ გიყვარდა შენი ქვე-ყანა, დედა-ქალაქი და მშობლიური „პლენარის“ უბანი, სადაც გაატარე ბავშვობა და ყრობა.

შენი გამოჩენა „პლენარის“ გა-მზინზე სიხარულს გვიტანდა არა მა-რტო შენს მეგობრებს და ამხანაგებს, არამედ ყველა „უბნელს“, რომელიც თუნდაც შორიდან გიცნობდა, რა-დგანაც გრძობდა და ხელადა შენში რაინდული შემართების კაცს, ვაჟკა-ციური იერსახით და კეთილშობილე-ბით.

გაგობრის და თანაგობრის სსოვნა

ბევრს ახსოვს შენი თანადგომა და დანაშაურობა სიხარულისა თუ გაჭირვე-ბის ყაშს. შენ უზომოდ განიცდიდი სათავეანებულ სამშობლოში შექმნილ ცხოვრებისეულ სირთულეებს, ეძებდი ამ მდგომარეობიდან გამოსვლის გზებს.

იმ საბედისწერო დღესაც ტელე-ეკრანიდან უზიარებდი თანამოქალაქე-ებს შენს გულისტკივილს, მაგრამ სა-უბედუროდ, სათუთმა გულმა ვერ გა-უძლო დიდ მღელვარებას და გა-ცნდებ.

გემშვიდობებით ჩვენი ძვირფასო მე-გობარო და თანა-უბნელო. რაოდენ და-სანანია, რომ ასე ადრე დატოვე შენი საყვარელი ქვეყანა, ვერ მოესწარი მის აყვავებას და ძლიერე-ბას, რისთვისაც შენ თავგამოდებით იღ-ვწოდი და რაც აუ-ცილებლად აღსრუ-ლდება.

განისვენე მშვიდად ძვირფასო რეზო იმქვეყნიურ სამყა-როში. ვწამდეს, რომ არ დაგივიწყებს მშო-რავინდული შემართების კაცს „პლენარის“ და შენი მეგობრები.

მოქალაქეთა საზოგადოების გაერთიანება, დავით აღმაშენებლის (პლენარის) გამზირის ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოების საბჭოს წევრები. გოგიური ავლაძე, მერაბ ანთელავა, ნანა ბიბიური, გურამ გვეტაძე, კუკური გვარამია, ვინაზაშვილი, ჯემალ კვანტლიანი, ქეთი კობახიძე, გივი ლევიშვილი, ნიკო ლევიშვილი, ჯემალ მიქელაძე, თინა ნაცვლიშვილი, ვაჟა სალუქვაძე, ალბა სოსხაძე, ზეზუა ლულუნიშვილი, ნოდარ სუხია, გელა ჯაფარიძე.

ირაკლი წულაძე, გელა ჯაფარიძე და რეზო სოსხაძე (მარცხნიდან მარჯვნივ)

მეფეთუბანა

№4(16)

ყოველთვიური

გაზეთი დაიბეჭდა გამოცემლობა „სამშობლოს“ სტამბაში

გაგობრის საზოგადოებრივ საწყისზე

რედაქცია პასუხს არ აგებს გამოქვეყნებული მასალების შინაარსზე. ავტორები თავად აგებენ პასუხს ფაქტების, ციფრებისა თუ ციტატების სწორსტყე

დამფუძნებელი: ვაჟა სალუქვაძე — საზოგადოებისა და სარედაქციო სამსახურის თავმჯდომარე, გამოცემული.

საბჭოს წევრები: ჭაბუა აპირაქიძე, ნანული ბარათაშვილი, გურამ გვეტაძე, ვანო ჯანაშვილი, ნოდარ ჯაფარიძე, ჯემალ კვანტლიანი, ჯემალ შიქვაძე, ილია ტაბაგაძე, მიხეილ ქვიციანი.

სტატიის კორექტორი: ლონარა ბერიძე

მოაპზადა და გამოუშვა რედაქტორმა ვაჟა სალუქვაძემ. თბილისი 380064, მინილ წინამძღვრობის ქუჩა, №114. ტელ.: 95-45-90.